

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

20-04-2022 10:00 - 12:00

Microsoft Teams-møde

Information:Deltagere:

Helle Bach Lauridsen
Karina Møller
Martin Østergaard Christensen
Nikolaj Harbjerg
Ole Kiil Jacobsen
Rasmus Ellermann-Aarslev
Stefan Møller Christiansen
Thomas Medom

Afbud:

Hans van Binsbergen
Lisbeth Schmidt Andersen
Susanne Hammer-Jakobsen
Susanne Holst

Pkt. 2: Tid: 15 min. Deltagere: Karina Corneliusen, Rikke Slot og Cathrine Garbers
Pkt. 3: Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg, Anne Cecilie Kjærgaard og Mette Almind Klejstrup
Pkt. 4: Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg og Marina Stannov/Christina Højlund
Pkt. 5: Tid: 10 min. Deltagere: May-Britt Kullberg
Pkt. 6: Tid: 10 min. Deltagere: May-Britt Kullberg og Erik Ngo Mikkelsen
Pkt. 7: Tid: 10 min. Deltagere: May-Britt Kullberg og Mia Lundby Kragelund
Pkt. 8: Tid: 15 min. Deltagere: Søren H. L. Nielsen
Pkt. 11: Tid: 10 min. Deltagere: Emil Jespersen

Indhold

Punkt 2: Byrådsindstilling med principper for DSA (OKJ).....	1
Punkt 3: Mentorordningen (OKJ).....	1
Punkt 4: Svar på forslag fra V om at flere skal vælge en erhvervsuddannelse (OKJ).....	1
Punkt 5: Udvalgsintroduktion til Sundhed (OKJ).....	1
Punkt 6: Budgettema om trivsel og mental sundhed (OKJ).....	1
Punkt 7: Budgettema om ny madkultur på skolerne (OKJ).....	1
Punkt 8: Implementering af anbefalinger om arbejdet med klager (HBL).....	1
Punkt 9: Forberedelse til udvalgs møde den 20. april 2022.....	1
Punkt 10: Eventuelt.....	1

Punkt 2: Byrådsindstilling med principper for DSA (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Karina Corneliusen, Rikke Slot og Cathrine Garbers

Punkt 3: Mentorordningen (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg, Anne Cecilie Kjærgaard og Mette Almind Klejstrup

Punkt 4: Svar på forslag fra V om at flere skal vælge en erhvervsuddannelse (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg og Marina Stannov/Christina Højlund

Punkt 5: Udvalgsintroduktion til Sundhed (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: May-Britt Kullberg

Punkt 6: Budgettema om trivsel og mental sundhed (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: May-Britt Kullberg og Erik Ngo Mikkelsen

Punkt 7: Budgettema om ny madkultur på skolerne (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: May-Britt Kullberg og Mia Lundby Kragelund

Punkt 8: Implementering af anbefalinger om arbejdet med klager (HBL)

Tid: 15 min. Deltagere: Søren H. L. Nielsen

Punkt 9: Forberedelse til udvalgsmøde den 20. april 2022

Punkt 10: Eventuelt

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

05-04-2022 09:15 - 11:30

Rådhuset, lokale 398 (Gæster via Teams)

Information:Deltagere:

Hans van Binsbergen
Helle Bach Lauridsen
Lisbeth Schmidt Andersen
Martin Østergaard Christensen
Nikolaj Harbjerg
Ole Kiil Jacobsen
Stefan Møller Christiansen
Thomas Medom

Afbud

Karina Møller
Rasmus Ellermann-Aarslev
Susanne Holst
Susanne Hamme-Jakobsen

Pkt. 2: Tid: 20 min. Deltagere: Helle Klinge og Louise Heltborg Budde

Pkt. 3: Tid: 10 min. Deltagere: Anne-Kathrine Niebur og Sidsel Langgaard Sørensen

Pkt. 4: Tid: 10 min. Deltagere: Anne-Kathrine Niebur og Birgitte Østergaard Lykke

Pkt. 7: Tid: 10 min. Deltagere: Anne-Kathrine Niebur og Birgitte Østergaard Lykke

Pkt. 8: Tid: 10 min. Deltagere: Martin Klejs Skøtt og Henrik Larsen

Pkt. 9: Tid: 10 min. Deltagere: Emma Kejser Jensen og Ninna Elisabeth Jakobsen

Pkt. 10: Tid: 5 min. Deltagere: Stine Fiedler Røge

Pkt. 11: Tid: 10 min. Deltagere: Ann Olivia Keblovszki

Pkt. 12: Tid: 10 min. Deltagere: Ann Olivia Keblovszki

Pkt. 13: Tid: 10 min. Deltagere: Emil Jespersen

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Tilsyn i dagtilbud (OKJ)	1
Beslutning for Punkt 2: Tilsyn i dagtilbud (OKJ)	1
Punkt 3: Praktikvejledere i dagtilbud (HBL)	2
Beslutning for Punkt 3: Praktikvejledere i dagtilbud (HBL)	2
Punkt 4: Introduktion til rekruttering og kompetenceudvikling (HBL)	2
Beslutning for Punkt 4: Introduktion til rekruttering og kompetenceudvikling (HBL)	3
Punkt 5: Forberedelse til byrådsmøde den 6. april 2022	3
Beslutning for Punkt 5: Forberedelse til byrådsmøde den 6. april 2022	3
Punkt 6: Eventuelt	3
Beslutning for Punkt 6: Eventuelt	3

Punkt 1: Godkendelse af referat

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt.

Punkt 2: Tilsyn i dagtilbud (OKJ)

Tid: 20 min. Deltagere: Helle Klinge og Louise Heltborg Budde

Beslutning for Punkt 2: Tilsyn i dagtilbud (OKJ)

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på en drøftelse og beslutning i chefteamet vedrørende byrådsindstilling om udmøntning af lov om tilsyn i dagtilbud på baggrund af høring.

Det indstilles, at rådmanden

1. Drøfter og godkender byrådsindstilling om tilsyn i dagtilbud for
 - Kommunale dagtilbud
 - Selvejende dagtilbud
 - Private dagtilbud
 - Dagplejen og selvstændige børnepassere
2. Drøfter og beslutter om ramme for tilsyn skal medføre tilpasning af styrelsesvedtægten for dagtilbud
3. Drøfter og godkender sammenhæng til kvalitetsrapporten for 0- 6 årsområdet
4. Drøfter og godkender forslag om at reducere antallet af læringsamtaler for kommunale og selvejende dagtilbud fra to årlige læringsamtaler til én årlig læringsamtale som konsekvens af realisering af tilsynet
5. Drøfter proces for behandling af sagen om tilsyn i udvalget den 20. april 2022

Helle Klinge, Mette Søberg og Charlotte Buchhave deltog.

Beslutninger:

- Ændringer i indstillingen:
 - Side 4. Sproglig ændring af sætningen "Forankringen er i lighed med øvrige kommuner i forvaltninger i Aarhus Kommune". Og det skal fremgå at det er 6 byerne.
 - Det skal være tydeligere at den nye tilsynsrapport er en imødekommelsen af høringen.
- Med forbehold for disse ændringer blev at-punkt 1 blev godkendt (rådmanden skal ikke godkende den tilrettede version)
- Vi skal bede om at få sagen prioriteret sag.
- At-punkt 2 til 4 blev godkendt.

Om punkt 5:

- Slide 3: Slette "end" i 4. sidste bullet.
- Slide 5: Det skal tilføjes at antallet af observationer fastholdes fordi der ikke er økonomi til mere.

- Til brug for udvalgsrådet. Bemærkninger til rådmanden med argumenterne for uvildighed i tilsynet. Desuden skal det nævnes, at det er et lovkrav at rapportererne offentliggøres.

(OKJ følger op)

Punkt 3: Praktikvejledere i dagtilbud (HBL)

Tid: 10 min. Deltagere: Anne-Kathrine Niebur og Sidsel Langgaard Sørensen

Beslutning for Punkt 3: Praktikvejledere i dagtilbud (HBL)

Det er en kendt udfordring, at vi lokalt og nationalt mangler pædagogisk personale til dagtilbud.

Ligesom vi er optaget af at skabe læringsmiljø af høj kvalitet for vores børn i dagtilbud, så er vi også være optaget af at skabe læringsmiljø af høj kvalitet for vores studerende og potentielt kommende medarbejdere. Dette kan bl.a. sikres ved, at alle praktikvejledere har et fagligt fundament at stå på, så de kan løfte vejledningsopgaven.

Det indstilles at:

1. Der indgås aftale med VIA om etablering af uddannelse af praktikvejledere for pædagogstuderende i dagtilbud, som tager udgangspunkt i en af de tre oplistede uddannelsespakker.
2. Der indgås tilsvarende aftale med SOSU Østjylland om uddannelse af praktikvejledere for pædagogiske assistenter.
3. Der i forbindelse med opstart på praktikvejlederuddannelsen udarbejdes funktionsbeskrivelser for praktikvejledere i dagtilbud for både pædagoguddannelsen og den pædagogisk assistentuddannelse.
4. Der foreslås opstart for første hold i løbet af foråret 2023.
5. Det indstilles, at finansieringen afklares i forbindelse med budgetprocessen for 2023 (emnet forventes at indgå i budgettemaet Fremtidig Arbejdskraft)
6. Alternativ finansiering (hvis der ikke tildes budget til tiltaget) indstilles til at være enten:
 - Ved at reducere de enkelte dagtilbuds budgetter i 2023 forholdsmæssigt efter antallet af børn.
 - Dagtilbud, som benytter ordningen, afholder selv udgiften.

Anne-Kathrine Niebur og Sidsel Langgaard Sørensen deltog.

Beslutninger:

- Rådmanden ønsker at vente med at tage stilling til punkt 1, 2, 3, 4 til efter budgetforhandlingerne.
- Punkt 5 og 6 bortfalder.
- Der skal være en samlet tekst om udgifter til rekruttering.

(HBL følger op)

Punkt 4: Introduktion til rekruttering og kompetenceudvikling (HBL)

Tid: 10 min. Deltagere: Anne-Kathrine Niebur og Birgitte Østergaard Lykke

Beslutning for Punkt 4: Introduktion til rekruttering og kompetenceudvikling (HBL)

Forvaltningschef Helle Bach Lauridsen har sat punktet på dagsorden med henblik på stillingtagen til introduktionsmaterialet til emnet Rekruttering og kompetenceudvikling på Børn og Unge-udvalgsmøde den 20. april 2022

Indstilling om at:

- Introduktionsmateriale og præsentationen til introtemaet om rekruttering og kompetenceudvikling godkendes

Anne-Kathrine Niebur og Birgitte Østergaard deltog.

Beslutninger:

- Materialet blev godkendt.
- Til brug for udvalgsmødet, skal udviklingen i de små fag beskrives.
- Kommunikation skal overvejes.

(HBL følger op)

Punkt 5: Forberedelse til byrådsmøde den 6. april 2022

Beslutning for Punkt 5: Forberedelse til byrådsmøde den 6. april 2022

Mødet blev kort vendt.

Punkt 6: Eventuelt

Beslutning for Punkt 6: Eventuelt

Intet.

Beslutningsmemo

7. april 2022

Side 1 af 3

Emne **DSA – Udarbejdelse af principbaseret handleplan**
Til Rådmanden

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil har sat punktet på dagsordenen. På rådmandsmødet d. 18. januar 2022 blev der truffet beslutning om et samlet løft af DSA-området, herunder ramme og tidsplan for en principbaseret handleplan til byrådet. Løftet skal ses i sammenhæng med realisering af anbefalingerne i DSA-rapporten og den handleplan for en styrket indsats, som byrådet har anmodet om med forliget om budget 2022.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles:

- At rådmanden godkender byrådsindstilling og bilag om en principbaseret handleplan for DSA-området (bilag 1)
- At rådmanden godkender formuleringen af grundprincipperne for dansk som andetsprog (bilag 2).

Baggrund

På rådmandsmødet d. 18. januar 2022 blev den videre plan for realisering af DSA-undersøgelsen godkendt, herunder rammen for en byrådsindstilling med en principbaseret handleplan for DSA-området til godkendelse af byrådet inden sommerferien 2022. Efterfølgende er beskrivelsen af den principbaserede handleplan godkendt forud for temadrøftelsen om DSA i udvalget d. 30. marts 2022.

Principbaseret handleplan

Byrådets bestilling af en handleplan er en direkte opfølgning på DSA-undersøgelsen, der også var en bestilling fra byrådet. Kernen i handleplanen er, som godkendt på rådmandsmødet d. 18. januar, forpligtende grundprincipper for arbejdet med dansk som andetsprog i Aarhus Kommune fremadrettet.

Principperne er udarbejdet med afsæt i anbefalingerne i DSA-undersøgelsen. De seks principper dækker således de udfordringer og opmærksomheder, som stemmerne fra praksis har påpeget et behov for at ændre, justere eller sætte fokus på.

Principperne er formuleret, så de er robuste, dvs. de skal sætte meningsfuld retning for arbejdet med dansk som andetsprog både i dag og ved nye

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 76 67

Direkte e-mail:
risl@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Rikke Slot
Catrine Garbers

udfordringer. Også hvis der fx ændres i henvisningspolitikken, eller ved en situation som nu, hvor der er en stor andel fordrevne børn fra Ukraine, der får brug for et dagtilbud eller skoletilbud.

7. april 2022
Side 2 af 3

En byrådsvedtagelse af grundprincipper for DSA-området sætter dels retning og giver legitimitet til DSA-undersøgelsens anbefalinger, dels sikrer den et råderum til, at MBU kan igangsætte konkrete tiltag, justere og supplere, uden at ændringer kræver en byrådsbeslutning, så længe det følger og understøtter grundprincipperne.

Handleplanen til byrådet er således ikke en handleplan i traditionel forstand men grundprincipper, der sætter ramme og retning for den konkrete realisering af de forskellige anbefalinger, tiltag og indsatser på DSA-området. Det betyder også at den realisering af anbefalingerne, der er igangsat, er en del af omsætningen af grundprincipperne.

Formuleringen af grundprincipperne

Valget med udarbejdelse af grundprincipper og en principbaseret handleplan tager afsæt i tilgangen "principbaseret evaluering". Grundlaget for en principbaseret evaluering er udarbejdelse af principper, der er egnet til evaluering. Derfor er der ved udarbejdelsen af principperne og særligt ved uddybningen af principperne taget højde for forskellige kriterier.

Grundprincipperne er udformet, så de er korte, klare og er skrevet i bydeform med inspiration fra Målkompasset. Under hvert grundprincip er der korte, uddybende punkter, hvor opgaven bliver mere konkret. Der er indsat aktører (fx dagtilbud, skole og fællesfunktioner), og det er et bevidst valg, for at signalere ejerskab, forventning og retning. Ud fra grundprincippet og de uddybende punkter, skal man kunne se på egen praksis og vurdere, om det lever op til intentionerne i grundprincippet.

Hensigten er, at byrådet godkender grundprincipperne (dvs. den korte formulering), og at det derfor er muligt i MBU at justere og supplere formuleringerne under grundprincipperne, hvis der ses andre behov.

Inddragelse i udarbejdelse af grundprincipper og uddybende punkter

DSA-følgegruppen, der gav sparring i udarbejdelsen af DSA-undersøgelsen, har været inviteret til at give sparring på et udkast til principperne (både grundprincip og de uddybende punkter). Tilbage meldingen var, at de godt kunne lide både formatet (kort grundprincip) og den tydelighed, der var i formuleringen af de uddybende punkter for hvert grundprincip. Det blev i øvrigt kommenteret, at de virkede velovervejede og gennemarbejdede.

Efterfølgende er både grundprincipper og uddybende punkter blevet kvalificeret af tre runder af kollegaer med kendskab til DSA på henholdsvis dagtilbud og skole og af kollegaer med kendskab til udarbejdelse af principper på

FU-området. Det har medført nogle meget relevante justeringer, og der er således tænkt over både ordvalg og fravalg.

7. april 2022
Side 3 af 3

Opfølgning på principper

Der vil efter byrådsvedtagelsen blive arbejdet videre med, hvordan grundprincipperne omsættes til lokal praksis.

Udviklingen på DSA-området følges fortsat med nøgletal for området, men også med en evaluering af de byrådsvedtagne principper. En principbaseret evaluering bruges til at vurdere om principperne styrker området og giver den ændring, der er tiltænkt. Den kan således både indeholde relevante kvantitative og kvalitative data – sidstnævnte fx i form af interviews eller andet, der følger op på, hvordan principperne omsættes i praksis.

Omsætning af de 3 mio. fra budgettet for 2022 og bilag med realisering af anbefalinger

En del af opdraget fra byrådet var, at der skulle arbejdes med helhedsorienterede indsatser i samarbejde med MKB og MSB. Det arbejde er igangsat med afsæt i beslutningen på rådmandsmødet d. 18. januar 2022. I byrådsindstillingen er de to indsatser derfor eksplicit beskrevet for at leve op til opdraget fra byrådet.

En beskrivelse af de resterende indsatser, der sættes i gang med afsæt i de 3 mio. og øvrige indsatser, der igangsættes som følge af anbefalingerne, er beskrevet i bilaget "Realisering af anbefalinger". Det gælder også beslutningen om omlægning af midler til IBF (Investering i Børns Fremtid) og nedlæggelsen af Troldeholdet.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Jf. ovenstående afsnit.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

-

5. Videre proces og kommunikation

Byrådsindstilling og bilag fremsendes til BA med henblik på den videre proces inden forventet første byrådsbehandling d. 25. maj 2022.

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten

Fra Børn og Unge

Dato 27. april 2022

Principbaseret handleplan for dansk som andetsprog

Handleplan med forpligtende grundprincipper for arbejdet med børn med dansk som andetsprog i Aarhus Kommune.

1. Resume

Hvert femte barn i Aarhus Kommune har dansk som andetsprog (DSA). Trods målrettede tiltag er det fortsat en udfordring at løfte deres danske sprog, så de får samme muligheder som andre børn og unge. Det kan få betydning for deres trivsel, læring og udvikling og deres mulighed for at udfolde deres potentiale. Byrådet har derfor i forliget om Budget 2021 og Budget 2022 bedt om henholdsvis en kvalitativ undersøgelse af DSA-området og en handleplan.

Det foreslås med indstillingen, at byrådet vedtager forpligtende grundprincipper for DSA-området. Grundprincipperne skal sætte retning for arbejdet og for realiseringen af anbefalingerne i DSA-rapporten. Samtidig retter vedtagelsen opmærksomhed på området, og ledere og medarbejdere får et ansvar for, og en opgave med, at praktisere grundprincipperne. Børn og Unge arbejder systematisk med at kvalificere omsætningen lokalt, og der følges op med både kvalitative og kvantitative data med afsæt i principbaseret evaluering.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) byrådet vedtager forpligtende grundprincipper for arbejdet med dansk som andetsprog i Aarhus Kommune

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

I Aarhus Kommune har hvert femte barn dansk som andetsprog (DSA). De har vidt forskellige sprogbaggrunde, familieforhold og kulturer, og selvom der er en større koncentration i dele af byen, så er der børn og unge med DSA i alle dele af byen, og deres deltagelsesmuligheder og chancelighed er et bydækkende anliggende.

Trods en bred vifte af målrettede tiltag på både dagtilbuds- og skoleområdet, er det fortsat en udfordring at løfte det danske sprog tilstrækkeligt for børn med DSA, så de får de samme forudsætninger og muligheder som andre børn og unge i forhold til bl.a. uddannelse og beskæftigelse. Mere end 70 procent af børnene med DSA har et sprogstøttebehov inden skolestart i 2022 og over en femtedel af elever med DSA består ikke afgangseksamen i dansk og matematik i 9. klasse. Udfordringen fylder på tværs af kommuner i hele landet, og der er ingen hurtige, nemme løsninger, men vi kan udvikle, justere og skærpe både mindset og praksis.

På baggrund af udfordringerne bestilte byrådet med forlig om Budget 2021 en undersøgelse af praksis på DSA-området i Aarhus Kommune. Fokus i undersøgelsen har været på bydækkende sprogindsatser og -tilbud for børn med DSA i et 0-18-årsperspektiv.

Det udmøntede sig i en stor kvalitativ undersøgelse, der bygger på data fra spørgeskemaer, rapporter og forskning, men i særlig grad på interviews med bl.a. ledelser, pædagoger, lærere og forældre. Undersøgelsen blev bearbejdet til en rapport med en lang række anbefalinger til at styrke området, der bygger på disse udsagn fra stemmerne fra praksis. Anbefalingerne går bl.a. på styrket systematik, kontinuitet og prioritering i arbejdet med DSA, lokal og praksisnær kompetenceudvikling, mere viden, fleksibel organisering og en fælles tilgang til arbejdet med DSA, fokus på overgange mv: [Undersøgelse af dansk som andetsprog \(DSA\) \(aarhus.dk\)](#)

I forlængelse af ovenstående har der fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) været rettet en skærpet opmærksomhed på Aarhus Kommunes skolers evne til bl.a.

at løfte børn med DSA fagligt. Styrelsen påpeger, at kommunens opfølgning bør differentieres, intensiveres og målrettes områder, hvor data giver anledning til særlig eller konkret bekymring. Desuden påpeger de et behov for mere systematik i understøttelsen af børnenes sproglige udvikling og mere fokus på sprog i alle fag i skolen.

Med forliget om Budget 2022 udbad byrådet sig en handleplan for DSA-området, der tager afsæt i DSA-rapporten. For at sætte en ramme for arbejdet med dansk som andetsprog og en klar politisk retning foreslås det med denne indstilling, at byrådet vedtager en handleplan i form af forpligtende, retningsvisende grundprincipper for arbejdet med DSA i Aarhus Kommune. Grundprincipperne bliver en forpligtende ramme for at realisere anbefalingerne i DSA-rapporten til gavn for praksis og for børn, unge og familier med dansk som andetsprog.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Som by står vi stærkt, når vores børn og unge trives, lærer og udvikler sig og kommer godt videre mod uddannelse og arbejdsliv. Alle børn i Aarhus Kommune skal have deltagelsesmuligheder og mulighed for at udfolde deres potentiale, også de 20 procent, der ikke har dansk som deres modersmål. Når en stor andel af børnene ikke har et alderssvarende dansk, og når en del af dem ikke består afgangsprøven i 9. klasse, så er det de voksne rundt om barnet – forældre såvel som professionelle – der har ansvaret.

Sprog har stor betydning for at kunne deltage i lege, sociale fællesskaber, skolens undervisning, fritidens muligheder og i overgangen til og gennemførelsen af ungdomsuddannelse. De forpligtende grundprincipper for arbejdet med DSA skal sætte retning for, at der skabes rammer, der styrker det enkelte barns dansksproglige udvikling.

Grundprincipperne giver en synlighed til området og en politisk anerkendelse af, at det kræver opmærksomhed og handling, for at vi lykkes bedre.

For alle ledere og medarbejdere i Børn og Unge betyder grundprincipperne retning og ansvar. Lokalt i dagtilbud og skole giver grundprincipperne en fælles forpligtelse til, at man overvejer, hvordan de ser ud i praksis, og hvor man kan gøre det bedre.

For ledere og medarbejdere, der arbejder med og samarbejder om børn med DSA og deres forældre i andre magistratsafdelinger i Aarhus Kommune, betyder grundprincipperne en retning for arbejdet og en opfordring til at tænke helhedsorienteret og tage medansvar.

Grundprincipperne understøtter Aarhusmålene om en by med plads til alle, brug for alle og med plads til forskellighed og mangfoldighed. Vedtagelsen af grundprincipper understøtter også, at vi skaber en by med chancelighed, hvor alle har mulighed for at tage ansvar for eget liv og udnytte egne evner.

5. Hvad, hvem og hvordan?

Dette afsnit beskriver dels formålet med forpligtende grundprincipper, og hvordan de tænkes omsat, dels det igangsatte arbejde med omsætningen af anbefalinger i DSA-rapporten.

Principbaseret handleplan

Formålet med at lave en principbaseret handleplan for DSA, frem for en aktivitetsbaseret handleplan, er, at byrådet kan sætte en samlet retning for et komplekst område, der både kræver et fælles fokus og en differentieret tilgang i forhold til lokale behov.

Ved at vedtage forpligtende grundprincipper for DSA-området tydeliggør byrådet forventninger til forandring og fremdrift og skaber rammen for realiseringen af anbefalinger fra DSA-undersøgelsen. Samtidig imødekommer det STUK's forventninger til, at en styrkelse af arbejdet med DSA-området.

Grundprincipperne understøtter, at der både i forvaltning og i alle tilbud skal være en kontinuerlig opmærksomhed på at styrke den lokale praksis på DSA-området. Børn og Unge har pligt til at følge op, justere, prioritere og

igangsætte konkrete tiltag, så længe de følger og understøtter grundprincipperne.

Følgende er de seks forpligtende grundprincipper, der udgør den principbaserede handleplan for arbejdet med dansk som andetsprog:

- Arbejd systematisk med sproglig udvikling – også ved overgange
- Styrk, dyrk og omsæt viden om dansk som andetsprog
- Tag udgangspunkt i viden, data og lokale behov
- Samarbejd meningsfuldt med alle forældre om barnet og dets sprog
- Fokuser på hele barnets liv og arbejd tværfagligt
- Skab et nuanceret mindset for dansk som andetsprog

Formuleringen af de forpligtende grundprincipper

Principperne er udarbejdet med afsæt i de anbefalinger, der blev beskrevet i DSA-rapporten. Dermed bygger principperne på de behov og udfordringer, som stemmerne fra praksis via bred inddragelse i DSA-undersøgelsen har peget på.

De seks forpligtende grundprincipperne er bevidst holdt korte og er skrevet i bydeform med inspiration fra Målkompasset. I bilag 1 er grundprincipperne foldet ud med underpunkter rettet mod realisering. I underpunkterne bliver opgaven mere konkret. Der bruges bevidst "skal", og der er sat en forventet aktør på – hvem er det, der skal handle. Dette signalerer ejerskab, forventning og retning i princippet, ligesom det understøtter muligheden for at evaluere princippet virkning. Underpunkterne vil blive justeret eller suppleret, hvis det er påkrævet pga. manglende virkning, men formuleringen af de byrådsvedtagne grundprincipper ligger fast.

Omsætning af grundprincipperne

Grundprincipperne for DSA skal bruges som forpligtende retning i forhold til lokal praksis som beskrevet ovenfor. Børn og Unge har til opgave systematisk at stilladsere og

kvalificere den konkrete omsætning af grundprincipperne lokalt. Lokal forankring er en forudsætning for forandring.

Alle tiltag og indsatser, der igangsættes på DSA-området, skal følge intentionerne i grundprincipperne. Realiseringen af anbefalingerne i DSA-rapporten er således også en del af omsætningen af grundprincipperne.

Udmøntning af 3 mio. kr. fra budgettet for 2022

Med afsæt i DSA-rapporten besluttede byrådet med vedtagelsen af budgettet for 2022 at afsætte 3 mio. kr. årligt til indsatser målrettet barnets sproglige udvikling, herunder differentieret basisundervisning af nyankomne elever og en helhedsorienteret indsats i forhold til barnet og familien.

Med hensyn til den helhedsorienterede indsats har rådmanden for Børn og Unge besluttet at styrke anvendelsen af READ-materialer i et toårigt udviklings samarbejde med Kultur og Borgerservice med bibliotekerne som central aktør, samt en 3-årig tidlig helhedsorienteret indsats i dagtilbud i samarbejde med Sociale Forhold og Beskæftigelse. Denne indsats har fokus på et tættere, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde mellem forældre, pædagogisk personale og socialfaglige medarbejdere. De øvrige indsatser rettet mod barnets sproglige udvikling beskrives i Bilag 2.

6. Hvilke ressourcer kræves?

Byrådet har med vedtagelsen af budgettet for 2022 tilført 3 mio. kr. til indsatser rettet mod den sproglige udvikling for børn med DSA, som beskrevet ovenfor.

I forhold til ressourcestræk i dagtilbud og skoler vil en ændring i mindset og praksis på DSA-området kunne medføre en justering i prioriteringer og i den lokale understøttelse i praksis. Dette vurderes at ligge inden for den eksisterende økonomiske ramme på området.

7. Hvordan følges der op?

Til at følge op på omsætning af grundprincipperne og realisering af anbefalingerne nedsættes en programstyregruppe med inddragelse af relevante interessenter. Der er

fokus på, at omsætningen ændrer og udvikler praksis til værdi for børnene, de unge og deres forældre.

Sidstnævnte gøres med afsæt i en principbaseret evaluering, der bruges til at vurdere om principperne styrker området og giver den ændring, der er tiltænkt. Den kan således både indeholde relevante kvantitative data (fx nøgletal) og kvalitative data – sidstnævnte fx i form af interviews eller andet, der følger op på om principperne medfører den tiltænkte ændring i praksis, og om ændringen har en positiv betydning for børnene og de unge.

Børn og Ungeudvalget vil løbende blive holdt orienteret om arbejdet med at omsætte grundprincipperne i praksis.

Thomas Medom

/

Martin Østergaard Christensen

Bilag

Bilag 1: Forpligtende grundprincipper for dansk som andetsprog

Bilag 2: Realisering af anbefalinger

Bilag 3: DSA-undersøgelsen – pixirapport

Tidligere beslutninger

Vedtægtelse af budget 2021 og budget 2022.

Pædagogik og Forebyggelse

Antal tegn: 11.660

E-post: risl@aarhus.dk

Sagsbehandler: Rikke Slot, Cathrine Garbers

Tlf.: 41 85 76 67

E-post: risl@aarhus.dk

Forpligtende grundprincipper for arbejdet med dansk som andetsprog

Byrådet har [dato 2022] vedtaget seks forpligtende grundprincipper for arbejdet med dansk som andetsprog. Med grundprincipperne sætter byrådet retning for arbejdet og understreger at området kræver opmærksomhed og handling, for at vi lykkes bedre med at løfte alle børn med dansk som andetsprog.

Sådan handler man ud fra principperne

For alle ledere og medarbejdere i Børn og Unge betyder grundprincipperne retning og ansvar. Lokalt i dagtilbud og skole giver grundprincipperne en fælles forpligtelse til, at man overvejer, om man her lever op til dem, og hvor man kan gøre det bedre.

For ledere og medarbejdere, der arbejder med og samarbejder om børn med dansk som andetsprog og deres forældre i andre magistratsafdelinger i Aarhus Kommune, betyder grundprincipperne en retning for arbejdet og en opfordring til at tænke helhedsorienteret og tage medansvar for opgaven.

Sådan læses principperne

Grundprincipperne er udarbejdet med afsæt i de anbefalinger, der blev beskrevet i DSA-rapporten, og som bygger på de behov og udfordringer, som stemmerne fra praksis har peget på. [LINK]

Selve grundprincipperne er bevidst holdt korte. De udgør en forpligtende ramme og retning for arbejdet med dansk som andetsprog og de gælder på tværs af kommunen.

Under hvert princip er der en uddybende tekst. Her foldes princippet ud og opgaven bliver mere konkret. Der er sat aktører ind – hvem skal handle – og det er gjort for at signalere ejerskab, forventning og retning. Samtidig understøtter det muligheden for at evaluere om princippet er omsat til praksis. Teksten under grundprincippet kan blive justeret eller suppleret, hvis der er behov for det, med de byrådsvedtagne grundprincipper ligger fast.

Det sjette grundprincip er rettet mod mindset og kulturen. Det forholder sig til, hvordan vi tænker på, taler om, og handler i arbejdet med børn og unge med dansk som andetsprog. Det grundprincip er i sig selv en del af omsætningen af de øvrige grundprincipper.

Forpligtende grundprincipper for dansk som andetsprog

Arbejd systematisk med sproglig udvikling, også ved overgange

Dagtilbud og skole skal arbejde systematisk og kontinuerligt med at styrke børnenes sproglige udvikling og progression.

Dagtilbud og skole skal systematisk videregive relevante oplysninger ved alle overgange for at sikre sammenhæng og progression i barnets sproglige udvikling.

Styrk, dyrk og omsæt viden om dansk som andetsprog

Dagtilbud, skole og fællesfunktionerne skal både arbejde med og samarbejde om at styrke, organisere og omsætte den lokale viden om dansk som andetsprog.

Alle har et ansvar i at sikre sproglige læringsmiljøer af høj kvalitet for børn med dansk som andetsprog.

Tag udgangspunkt i viden, data og lokale behov

Dagtilbud og skole skal i det daglige arbejde med børn med dansk som andetsprog tage afsæt i viden, erfaringer og lokale data.

Understøttelse og tiltag fra fællesfunktionerne skal tage afsæt i både lokale behov og data samt viden fra forskning og undersøgelser af, hvad der styrker den sproglige udvikling

Fokuser på hele barnets liv og arbejd tværfagligt

Dagtilbud, skole og UNGiAarhus skal have et helhedsorienteret syn på det enkelte barn og dets familie.

Alle fagligheder skal opsøge samarbejdet om børnenes trivsel, læring og udvikling på tværs af kommunale tilbud, fritid og familie.

Samarbejd meningsfuldt om barnets sprog med alle forældre

Dagtilbud og skole skal have systematisk og vedholdende fokus på det meningsfulde forældresamarbejde.

Dagtilbud og skole skal arbejde med en aktiv forældreinvolvering i barnets trivsel og læring og understøtte brobygning til hjem og hjemmelæringsmiljø.

Skab et nuanceret mindset om dansk som andetsprog

Dagtilbud, skoler, UNGiAarhus og fællesfunktionerne skal være bevidste om og handle ud fra egen rolle i at skabe større chancelighed.

Det er en bydækkende opgave at understøtte et resourcesyn, ift. hvordan vi kommunikerer om og arbejder differentieret med børn med dansk som andetsprog

Bilag 2: Realisering af anbefalinger

De forpligtende grundprincipper for arbejdet med dansk som andetsprogsområdet i Aarhus Kommune forpligter Børn og Unge til at følge op, justere, prioritere og igangsætte konkrete tiltag, der understøtter grundprincipperne. Samtidigt sætter de også retning for arbejdet med realiseringen af anbefalinger fra DSA-rapporten, da alle tiltag og indsatser skal følge intentionerne i grundprincipperne. Realiseringen af anbefalingerne i DSA-rapporten understøtter således både grundprincipperne og er en del af omsætningen af grundprincipperne.

Siden offentliggørelsen af rapporten er der blevet arbejdet videre med, hvordan anbefalingerne kan realiseres i praksis. Nogle af anbefalingerne kræver ændringer i fx materialer og procedurer. Andre giver nye arbejdsopgaver, eller forudsætter at nogen kommer til at vide mere om området, og at den viden sættes i spil. Dette indvirker samtidig på ændring i mindset. Der er anbefalinger, som kræver en tilførsel af ressourcer og andre vurderes at ligge inden for den eksisterende økonomiske ramme på området. En del af realiseringen tager derfor afsæt i byrådets tilførsel af 3 millioner kroner årligt i varige midler i budgetforliget.

Rådmanden for Børn og Unge har besluttet at styrke DSA-området og skabe værdi ved i løbet af 2022, 2023 og 2024 at igangsætte og realisere følgende indsatser og anbefalinger:

Styrkelse af DSA-området via en helhedsorienteret indsats

- I et toårigt udviklingssamarbejde med Kultur og Borgerservice styrkes og systematiseres udbredelsen og anvendelsen af READ-materialer. Indsatsen skal inspirere forældre til at læse med deres barn og fremmer børnenes sprog og læseudvikling. Bibliotekerne bliver en central aktør for at styrke hele familiens engagement i READ og skabe tilknytning til fritidslæsningen og børnenes læselyst i en familiemæssig kontekst. Efter de to år med udbredelse og forankring driftes indsatsen.*
- I samarbejde med Sociale Forhold og Beskæftigelse etableres en treårig tidlig og helhedsorienteret indsats i Brabrand og Tovshøj dagtilbud med fokus på et tættere, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde mellem forældre, pædagogisk personale og socialfaglige medarbejdere. Omdrejningspunktet er en helhedsindsats, som har fokus på børnenes dansksproglige udvikling, trivsel og fravær samt tidlig involvering af familien. Familierne skal opleve en sammenhængende understøttelse, som matcher deres behov. Erfaringerne fra den treårige indsats skal danne grundlag for et varigt samarbejde, der har et helhedsorienteret og bydækkende fokus. Dette betyder, at indsatsen vil kunne flyttes til dagtilbud, hvis lokale data og behov peger på et behov.*

Styrkelse af indsatser målrettet barnets sproglige udvikling i dagtilbud

- Der indføres obligatorisk sprogvurdering ved 4 år med henblik på at understøtte den systematisk løbende opfølgning på barnets sprog og sikre data til udviklingen af den lokale praksis og handleplaner ved behov. Sprogvurderinger og handleplaner er afgørende som redskaber til at understøtte det nære pædagogiske arbejde med det enkelte barns sproglige progression og vedvarende fokus på stærke sproglige læringsmiljøer.*
- Understøttelse af den lokale praksis intensiveres med datainformeret udviklingsamtaler i alle dagtilbud. Samtalerne har fokus på ledelsessparring, børnegruppens sproglige udvikling, opfølgning på handleplaner og styrkelse af refleksions- og evalueringskultur.*

- *Sprogvejledere i dagtilbud opkvalificeres, med et vejledningsmodul med fokus på vejledning af kollegaer og forældre. Sprogvejlederne har en nøglerolle i forhold til at sikre lokal forankring af viden, vedvarende opmærksomhed på at skabe stærke sproglige læringsmiljøer og på at sikre systematisk opfølgning på børnenes sproglige udvikling.*

Disse ovenstående indsatser skal ses i sammenhæng med de eksisterende sprogstimulerende pædagogiske indsatser på dagtilbudsområdet. Nogle indsatser er målrettet børn med dansk som andetsprog, imens andre retter sig mod generelt at understøtte og løfte børns sproglige udvikling.

Desuden er der truffet beslutning om at realisere øvrige anbefalinger, der fx vedrører procedurer, organisering og arbejdsopgaver. Eksempelvis nedlægges Troldeholdet som obligatorisk læringstilbud (omfattende ca. 10 børn), så børnene i stedet får en tilknytning til dagtilbud i de områder, de bor. Ligeledes omlægges ressourcerne til den faglige indsats Investering i Børns Fremtid, der pt er rettet mod de 15 % af kommunens dagtilbud (svarende til 9 dagtilbud), hvis data viser den højeste andel af børn med sprogstøttebehov. Ressourcerne omlægges, så de i stedet følger børnene med DSA i alle dagtilbud frem for de dagtilbud med flest børn med DSA.

Styrkelse af indsatser målrettet barnets sproglige udvikling på skoler

- *Basisundervisningstilbuddet differentieres for i højere grad at imødekomme elevernes forskellige behov og forudsætninger. Børn og unge med alderssvarende, stabil og stærk faglig skolebaggrund og skolebegyndere, som allerede er godt i gang med den dansksproglige udvikling, vil fremover kunne indskrives i almenklasse på distriktskolen og modtage basisundervisning på hold.*
- *Et differentieret basisundervisningstilbud for nyankomne kræver en styrket visiteringsproces på Kompetencecenteret for DSA. En afdækning af personlige og faglige kompetencer skal danne baggrund for visitationen til et af de differentierede basisundervisningstilbud, som eleven vil profitere mest af.*
- *Udskiftning af sprogscreeningsmateriale ved skolestart og materialet til sproglig opfølgning til nationale materialer, der skal understøtte øget systematik ved overgange og bedre mulighed for at følge det enkelte barns udvikling.*
- *Opkvalificering af DSA-koordinatorer med et vejledningsmodul med fokus på stærke kompetencer inden for DSA-faglighed såvel inden for vejledning, videndeling og samarbejde med kolleger. Et større fælles DSA-fokus hos alle og opkvalificering af almenundervisningen ønskes af både ressourcpersoner og bidrager således til den efterspurgte kvalificering.*

I forbindelse med realiseringen af anbefalingerne nedsættes arbejdsgrupper, der blandt andet skal sikre at realiseringen giver værdi for borgerne, og at de relevante parter inddrages.

De forpligtende grundprincipper bygger på behov og udfordringer, som stemmerne fra praksis har peget på og som yderligere har bidraget til at belyse, hvordan noget kan justeres og kvalificeres eller hvorfor noget ikke lever op til sit fulde potentiale. Der vil derfor kunne forekomme ændringer og/eller revitaliseringer af indsatser på dansk som andetsprogsområdet, hvis det vurderes nødvendig for at opfylde intentionerne i grundprincipperne.

Beslutningsmemo

31. marts 2022

Side 1 af 4

Emne **UngiAarhus mentorordning**
Til Rådmandsmøde

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jakobsen har sat punktet på dagsordenen, med henblik på at orientere om proces samt status for hjemtagningen af mentorordningen til UngiAarhus d. 1. januar 2022.

Dokumentet orienterer om:

- Processen fra beslutning om hjemtagelse og frem til i dag
- Mentorordningens set up i en UngiAarhus-kontekst, herunder beskrivelse af formål, målgruppe, indsats og økonomisk ramme
- Status på ordningen, herunder erfaringer fra den første tid

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Indholdet er til orientering og eventuel videre drøftelse.

3. Om processen

- På rådmandsmøde d. 27. oktober 2020 blev det besluttet, at mentorordningen skulle hjemtages til MBU. Mentorordningen har siden 2009 været i drift ved konsulentvirksomheden Mercuri Urval.
- Siden beslutningen blev truffet, har der været arbejdet med at af-dække og videndele med eksisterende mentorordninger samt indsamle erfaringer gennem sparringsmøder internt i MBU og ligeledes i MSB.
- På chefgruppemøde d. 17. juni 2021 blev det besluttet, at driften af mentorordningen fremadrettet skal ligge ved UngiAarhus. I den forbindelse nedsattes en arbejdsgruppe på tværs af PUF og UngiAarhus.
- Der blev d. 1. november 2021 ansat en koordinator for mentorordningen, Anne Cecilie Kjærgaard.
- I løbet af efteråret 2021 blev der samarbejdet tæt med daværende kontraktholder, Mercuri Urval, ift. at samle erfaringer samt at sikre de ansatte mentorer en god overgang til UngiAarhus.
- D. 2. december 2021 godkendte chefgruppen kommissorium samt diverse bilag, som beskriver rammerne, organiseringen samt formålet med mentorordningen fremadrettet. Kommissorium samt bilag er efterfølgende drøftet og godkendt i FU-ledelsen.
- d. 1.1.2022 overtog UngiAarhus driften.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Fritid, Uddannelse og Forebyggelse

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 41 85 90 56

Direkte telefon: 41 85 52 49

Direkte e-mail:
meap@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Anne Cecilie Kjærgaard
Mette Almind Klejstrup

31. marts 2022

Side 2 af 4

4. Hvorfor UngiAarhus?

Valget faldt naturligt på UngiAarhus, eftersom de sidder med en mangeårig og bred erfaring i at skabe håndholdte og bæredygtige indsatser for unge med særlige behov. Disse erfaringer, som grundlæggende handler om at skabe passende støtte fra engagerede og nærværende voksne, er centrale, når det kommer til at sikre tryghed, udvikling og gode overgange for udsatte og sårbare unge. En UngiAarhus mentorordning kan ligeledes brobygge til relevante tilbud og fællesskaber i såvel klub- som frivilligt regi.

At tænke mentorordningen ind i UngiAarhus' rammer er fordelagtigt ift. de styrker og værdier, der ligger i UngiAarhus, men også ift. det momentum, der er i forbindelse med den Fritidspædagogiske vision. Mentorordningen kan ses som en stærk konkretisering af flere af de centrale elementer, der fremgår i den Fritidspædagogiske vision.

Formål

Målet for de unge, der deltager i Mentorordningen, er, at de i samarbejde med deres mentorer får styrket deres sociale, personlige og faglige kompetencer, som gør dem i stand til at få det optimale ud af deres skolegang og fritidsliv og senere i valg af ungdomsuddannelse.

Mentorordningen er et tilbud til unge, som har behov for særlig støtte og vejledning og tager afsæt i den [Fælles fritidspædagogiske vision](#), som søger at fremme, at de unge:

- *Deltager i udviklende, mangfoldige og forpligtende fællesskaber med andre børn og unge*
- *Er aktive medskabere af deres fritid og får mod og støtte til at være aktører i eget liv*
- *Får passende støtte fra engagerede og nærværende voksne*
- *Bliver mødt med et helhedssyn med fokus på mening og sammenhæng*
- *Igennem leg og ved at øve sig udvikler sig og bliver i stand til at mestre eget liv*
- *Bliver til nogen og til noget.*

Målgruppe

Tidligere har mentorordningen udelukkende været målrettet unge tosprogede, med behov for støtte. Det er sidenhen besluttet, at målgruppen udvides, således den rummer alle unge (6.-10. klasse) med behov for støtte uanset baggrund og sproglige ressourcer. I både Børne og Unge politikken samt i den fritidspædagogiske vision ses der en klar ambition om, at børn og unge i Aarhus kommune skal have lige muligheder. Dette gælder også de sårbare og udsatte unge, som kunne have gavn af en mentorrelation.

De unge kan have forskellige forudsætninger og behov, men generelt består målgruppen af unge, der skal have støtte ift. at blive livs- og ungdomsparate,

dvs. særligt ift. det sociale og personlighedsmæssige (jf. [uddannelsesparathedsvurderingen](#)). Ordningen skal være en støtte ift. at blive i stand til at gennemføre folkeskolens afgangsprøve/10. klasseprøven og efterfølgende at blive optaget på og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Målgruppen rummer også unge, der har udfordringer i forhold til familie, venner, lærere eller pædagoger, og som derfor har et særligt behov for anerkendelse og succesoplevelser gennem en positiv ung-til-ung-kontakt. Mange unge har også et behov for støtte til at skabe mere struktur og stabile rammer omkring deres liv.

De unge, der deltager i mentorordningen, bør ikke være behandlingskrævende i forlængelse af længerevarende misbrug, kriminalitet eller lignende og modtager ikke støtte i form af servicelovens §52. Jf. forebyggelsestrekanten ligger ordningens målgruppe i det lysegrønne/gule felt.

31. marts 2022

Side 3 af 4

Indsats

Mentorstøtten foregår i en 1:1 relation mellem mentor og mentee. Der kan med fordel brobygges til aktiviteter i større grupper, så der opstår meningsfulde fællesskaber. Mentorerne er koblet med 2 mentees hver. Der er afsat 10 timer månedligt til møder mellem mentor og mentee. Aktiviteterne indeholder faglige, sociale eller praktiske elementer. Det kan f.eks. være samtaler og sparring om mentees aktuelle situation eller udfordringer, besøg på eller deltagelse i events på uddannelsesinstitutioner, sætte gang i sportsaktiviteter og deltage i fritidsklubber, biograf, fodboldkamp, lektiehjælp eller andet relevant.

Alle nyansatte mentorer gennemgår en mentoruddannelse, og deltager i 2-3 årlige fællesmøder med de øvrige mentorer mhp. sparring og kompetenceudvikling.

Økonomiske ramme

På rådmandsmødet d. 27. oktober 2020 blev det besluttet, at ressourcerne på 2.9 mio. kr. årligt fastholdes indsatsen. Hjemtagningen til UiAA har økonomisk haft den betydning, at posterne til administration er faldet. Dvs. at driftsmidlerne til at lave forløb for, herunder aflønning af mentorer, er steget. Det vurderes derfor, at antallet af samtidige, igangværende forløb stiger fra 100 til omtrent 120.

Eftersom der er en del ekstraudgifter i etableringsfasen, samt værdifulde driftserfaringer at høste, vurderes skaleringen realistisk fra 2023.

5. Status på mentorordningen

Efter hjemtagelsen af mentorordningen er der ansat i alt 23 nye mentorer, som alle har været igennem en mentoruddannelse. Da der også blev overdraget et antal mentorer fra Mercuri Urval, lyder det aktuelle antal ansatte mentorer på i alt 41 mentorer. Det aktuelle antal mentor-menteeforløb lyder pt. på 73, men vil i løbet af april stige til 78 forløb.

Den næste ansættelsesrunde sættes i gang i maj 2022, og det er forventningen, at der i denne forbindelse kan ansættes 15-20 nye mentorer. I september 2022 er det forventningen, at der er 100 igangværende forløb.

31. marts 2022
Side 4 af 4

Det er ind til videre erfaringen, at mentorordningens forankring i Ungi Aarhus giver rigtig god mening. Der viser sig allerede nu gode synergier mellem de forskellige tilbud i Ungi Aarhus og mentorordningen. Eksempelvis er det i uddannelsen af nye mentorer blevet implementeret, at der undervises i og oplyses om de forskellige relevante tilbud og fællesskaber, der er i Ungi Aarhus. Det er afgørende, at mentorerne kender til relevante tilbud, så de er i stand til at hjælpe deres mentee over i disse fællesskaber, når det giver mening. Dette kunne eksempelvis være specifikke ungdomsskolehold, lektiecafeer eller andre håndholdte tilbud.

Koordinator for mentorordningen samarbejder løbende med Børn og Unges frivillighedskonsulenter i arbejdet med at afdække og afgøre snitflader i forbindelse med frivillige organisationer. Endvidere optræder frivillighedskonsulenterne også som en fast del af mentorernes uddannelse og løbende opkvalificering hen over året.

I forbindelse med rekrutteringen af mentorer samarbejdes der med erhvervsplaymakeren i målet om at få en mentorgruppe, som kan være med til at skabe en øget opmærksomhed omkring erhvervsuddannelserne for de unge.

Beslutningsmemo

Svar på beslutningsforslag fra Venstre

Til Rådmandsmødet

7. april 2022
Side 1 af 2

1. Hvorfor fremsendes forslaget

Venstre har stillet beslutningsforslag om at flere unge skal vælge en erhvervsuddannelse i Aarhus Kommune. Venstre foreslår, at kommunens erhvervsplaymakerfunktion skal understøttes og rumme skole-virksomhedssamarbejdet, at der skal udarbejdes en model for, hvordan flere aarhusianske folkeskoler kan besøge en lokal virksomhed mindst en gang årligt som led i deres undervisning, og at modellen pilotafprøves og evalueres mhp. udbredelse til hele kommunen.

Børn og Unges indstilling redegør for, at byrådet med erhvervspakken i budget 2021 har igangsat en styrket indsats for, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse. Indstillingen redegør for indsatsen, herunder at den også er grundlag for erhvervsplaymakeren, der i samarbejde med skoler og virksomheder både arbejder med erhvervspraktik og udvikling af skole-virksomhedssamarbejde generelt.

Da der følges op på intentionerne i Venstres forslag via den byrådsbesluttede indsats, foreslås det, at der ikke igangsættes yderligere initiativer. Det indstilles, at byrådet tiltræder, at Aarhus Kommune fortsætter arbejdet med at styrke skole-virksomhedssamarbejdet via den byrådsbesluttede indsats i erhvervspakken om styrket og koordineret indsats for, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse i 2021-2025.

2. Indstilling - hvad skal der tages stilling til

Det indstilles,

- At rådmanden tiltræder det vedlagte forslag til svar fra Børn og Unge på Venstres beslutningsforslag

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Indstillingen indebærer, at Venstres forslag afvises, og at forslagets intentioner opfyldes via den indsats, der er besluttet med budget 2021.

I forhold til Venstres forslag om her og nu at beslutte en konkret model for skole-virksomheds samarbejde (Favrskov-modellen), fremgår

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Fritid, Uddannelse og Forebyggelse

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 41 85 90 56
Direkte telefon: 23 38 01 57

Direkte e-mail:
msta@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Christina Højlund
Marina Stannov

det af indstillingen, at der via erhvervsplaymaker / erhvervsplaymakernetværket aktuelt indhentes inspiration fra mange kommuner. Pilotafprøvninger med inspiration fra forskellige kommuner i samarbejde med interesserede skoler vil kunne give erfaringer som byrådet efterfølgende kan lægge til grund hvis der ønskes én konkret model i Aarhus.

7. april 2022
Side 2 af 2

Hvis der er et ønske om at komme intentionerne i Venstres forslag mere i møde kan det ske fx gøres via et af nedenstående forslag:

- Beslutning om, at eventuelle yderligere initiativer afventer midtvejsevalueringen af erhvervspakkens initiativer ultimo 2023
- Beslutning om at afsætte flere midler til central understøttelse af skole-virksomhedssamarbejdet
- Beslutning om at afsætte flere midler til at understøtte lokal implementering af skolevirksomhedssamarbejdet i de fem områder (fx via områdevisse erhvervs guider)
- Beslutning om yderligere rammer for skolers og virksomheders samarbejde fx et obligatorisk minimumstimerantal for det timeløse emne Uddannelse og Job på alle klassetrin (kunne være 25 timer årligt på alle årgange jf. inspiration fra fx Horsens Kommune)
- Beslutning om yderligere rammer for skolers og virksomheders samarbejde ved, at Erhvervskontaktudvalget drøfter, hvordan udvalgets opbakning til skole-virksomhedssamarbejde, herunder erhvervspraktik, kan udmøntes i konkrete forpligtelser for virksomhederne.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Indstillingen har i sin nuværende form ikke økonomiske konsekvenser. Der anføres i indstillingen, at det er et opmærksomhedspunkt ift. at understøtte en kommende bæredygtig drift, at den byrådstilførte økonomi er tidsbegrænset.

5. Videre proces og kommunikation

Efter rådmandsmødet fremsendes indstillingen til borgmesterens afdeling mhp. videre behandling i magistraten og byrådet.

Indstilling

Til Byrådet via Magistraten

Fra Børn og Unge

Dato Dato for fremsendelse

Svar på forslag fra Venstre om flere unge skal vælge en erhvervsuddannelse

Svar på Venstres beslutningsforslag om, at flere unge skal vælge en erhvervsuddannelse i Aarhus Kommune.

1. Resume

Venstre foreslår, at der udarbejdes en model for, hvordan flere folkeskoler årligt kan besøge en lokal virksomhed, at erhvervsplaymakerfunktionen rummer skole-virksomhedssamarbejdet, at der udarbejdes en model for at flere unge vælger erhvervsuddannelse, at den pilotafprøves og evalueres og, at de seneste års initiativer beskrives.

Udviklingen i de unges uddannelsesvalg peger i retning af, at den hidtidige indsats ikke har øget søgetallet. Med erhvervs-pakken i budget 2021 har byrådet igangsat en styrket indsats for, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse. Indstillingen redegør for indsatsen, som også er grundlag for erhvervsplaymakerfunktionen, hvor der i tæt samarbejde med skoler og virksomheder arbejdes med erhvervspraktik og udvikling af skole-virksomhedssamarbejde generelt.

Der følges op på intentionerne i Venstres forslag via den byrådsbesluttede indsats. Derfor foreslås det, at der ikke igangsættes yderligere initiativer. Behov for at justere eller styrke indsatsen vurderes løbende, bl.a. via en midtvejsevaluering ultimo 2023.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) at byrådet tiltræder, at Aarhus Kommune fortsætter arbejdet med at styrke skole-virksomhedssamarbejdet via

den byrådsbeslutede indsats i erhvervspakken om en styrket og koordineret indsats for, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse i 2021-2025.

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

Venstre ønsker, at byrådet adresserer, at det aktuelt er 12 procent af de unge, der vælger erhvervsuddannelse efter grundskolen.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Fra 2014-2018 afsatte byrådet midler til udskolingsindsatser i samarbejde med erhvervsuddannelserne. Mere end 10.000 elever fra mere end 30 skoler deltog, men efter bortfald af midlerne har kun få skoler haft økonomi til at prioritere samarbejdet. Inden for de seneste 4 år er der ikke igangsat særskilte større indsatser, men indsatser som fx SKILLS kører i drift. Derudover samler ULF en lang række muligheder for virksomhedsbesøg på offentlige og private virksomheder, samt en række aktiviteter med samarbejde om opgaver i fagene, fx via 'Åben virksomhed'.

Som udmøntning af den nationale eud-målsætning har byrådet med beskæftigelsesplan 2020 besluttet et måltal for Aarhus Kommune for unges valg af erhvervsuddannelse efter grundskolen på 15 pct. i 2020 stigende til 22,5 pct. i 2030.

	2019	2020	2025	2030
Måltal	-	15 pct.	18,8 pct.	22,5 pct.
Faktisk	14,3 pct.	12,0 pct		

Udviklingen i unges søgning til erhvervsuddannelserne peger i retning af, at den hidtidige indsats ikke har øget søgetallet. En afdækning i 2020 af skolernes samarbejde med erhvervsuddannelser og virksomheder viste, at der efterspørges central understøttelse, overblik over tilbud, faste midler til finansiering og systematik, der kan understøtte progression og koordination i skolens eget arbejde på området.

Med budget 2021 er der igangsat en ny 4-årig indsats i arbejdet med, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse.

Indsatsen skal skabe et paradigmeskifte, hvor et styrket samarbejde om skolens undervisning med erhvervsuddannelser og virksomheder både bidrager til en skoledag med bedre balance mellem boglig og praktisk undervisning og giver børn og unge bredere indsigt i uddannelses- og karrieremuligheder som faglærte. Det er et opmærksomhedspunkt i forhold til at understøtte en kommende bæredygtig drift, at den økonomi, der er tilført, er tidsbegrænset.

5. Hvad, hvem og hvordan?

Det er en del af folkeskolens dannelsesopgave, at alle børn og unge rustes til et mangfoldigt arbejdsliv. De unge lægger sig tidligt fast på uddannelsesvalget. Derfor skal opgaven med at åbne for udforskning af uddannelser og arbejdsliv tænkes som en naturlig og integreret del af skolens hverdag fra skolestart. Alle elever i 0.-9. kl. skal have mulighed for at undersøge, erfare og opleve den omverden, de er en del af.

Den byrådsbesluttede indsats for, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse skal understøtte systematisk anvendelse af aktiviteter som forlagt undervisning i skolens fag, virksomhedsbesøg, erhvervspraktik mv., og med byrådets tidligere beslutning om erhvervspraktik skal skolerne tilbyde praktik til alle elever i udskoling.

Opgaven med, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse, skal løftes i et samarbejde mellem skoler, erhvervsuddannelser og virksomheder. I forhold til erhvervspraktikken betyder det fx, at erhvervslivet skal bidrage ved at stille praktikpladser til rådighed. Via Erhvervsplanen bakker Erhvervskontaktudvalget op om målsætninger og gensidigt forpligtende aftaler, der styrker skolevirksomhedssamarbejdet.

Via Aarhus Kommunes nyoprettede erhvervsplaymakerfunktion arbejdes der i et tæt samarbejde mellem skoler, virksomheder og erhvervsplaymaker med, hvordan det gode 'match' mellem de aarhusianske virksomheder og folkeskoler kan opnås. Erhvervsplaymakerfunktionen og samarbejdet med skoler og virksomheder har både fokus på understøttelse af erhvervspraktikken og på muligheder for skolevirksomhedssamarbejde mere generelt fx via virksomheds-

besøg, virksomhedsforløb og virksomhedsopgaver målrettet indskoling, mellemtrin og udskoling.

Der er på nuværende tidspunkt indgået aftale - både om erhvervspraktikpladser og om udvikling af andre virksomhedsaktiviteter - med flere større og mindre virksomheder, fx Per Aarsleff A/S, Bytømreren, Ahoot Media, Buus Anlægsgartner, EL:CON A/S, Johnson Controls, Jorton m.fl. -. Der er etableret et samarbejde med Dansk Industri med fokus på, at DI's medlemmer i Aarhus åbner dørene for skolerne. Der er også etableret et samarbejde med Sociale Forhold og Beskæftigelse omkring virksomhedskontakt via virksomhedskonsulenterne i Job & Virksomhedsservice.

Der samarbejdes med Aarhus Kommunes center for velfærdsteknologi om at udvikle et forløb for skolerne, og der er i samarbejde med Sundhed og Omsorg igangsat et pilotforsøg med erhvervspraktik på plejehjem, der afprøves i foråret 2002 på to skoler og plejehjem. Målet er at udvikle modellen for det gode praktikforløb, så der kan udbydes erhvervspraktik på plejehjem i hele kommunen. Der arbejdes på et tilsvarende koncept i Børn og Unge omkring erhvervspraktik i dagtilbud, og der samarbejdes med SOSU Østjylland om et forløb for 6.-7. klasse, hvor eleverne sammen med pædagogiske assistent -elever udvikler en aktivitet, som afprøves sammen med børn i et dagtilbud.

Der er dialog med boligselskaberne om praktik og med det boligsociale fællessekretariat om lokal understøttelse af unge og familier i forhold til praktik og i forhold til at undersøge muligheder for lokale aktiviteter.

En hjemmeside, der skaber en samlet indgang for både skoler, virksomheder, unge og forældre er under etablering. På hjemmesiden bliver der adgang til en erhvervspraktik-bank, materialer til at arbejde med erhvervspraktikken for både skoler, unge og virksomheder. Fx kan virksomhederne her hente hjælp til at skabe den gode erhvervspraktik og skolerne kan hente hjælp til at arbejde med erhvervspraktikken. På sigt vil alle tilbud om skole-virksomhedssamarbejde blive samlet her.

Der er påbegyndt et samarbejde med Borgmesterens Afdeling om virksomhedsevent for virksomheder i Aarhus, der tilbyder erhvervspraktik, hvor bl.a. årets praktikvirksomhed kåres.

Der hentes løbende inspiration til indsatsen fra andre kommuner via et landsdækkende Erhvervsplaymakernetværk. En række kommuner har inden for de sidste 1-2 år oprettet en erhvervsplaymakerfunktion, typisk som permanente stillinger og i flere kommuner med mere end én ansat til opgaven.

Erhvervsplaymakeren står gerne til rådighed for byråd og udvalg i forhold til at orientere om tænkning og konkrete tiltag i arbejdet med erhvervspraktik og skolevirksomhedssamarbejde.

I den del af erhvervspakken, der vedrører samarbejde mellem skolerne og erhvervsuddannelserne, er der fokus på samarbejde om udvikling af praktisk undervisning, der både fremmer læring i fagene og understøtter elevernes fortrolighed med erhvervsuddannelserne og disses læringsmiljø, så erhvervsuddannelserne i højere grad end i dag opleves som en fortsættelse af folkeskolen.

6. Hvilke ressourcer kræves?

Der er afsat 3 mio. årligt i 4 år til udvikling af samarbejdet mellem folkeskoler, virksomheder og erhvervsuddannelser om, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse, heraf 2 mio. kr. årligt til erhvervsplaymakerfunktionen.

7. Hvordan følges der op?

Der følges op på intentionerne i Venstres forslag via den byrådsbesluttede indsats. Behov for at justere eller styrke indsatsen vurderes løbende, og der er planlagt en midtvejsevaluering ultimo 2023 af de enkelte indsatser i arbejdet med, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse.

Thomas Medom

/

Martin Østergaard Christensen

Bilag

Bilag 1: Beslutningsforslag fra Venstre, 25. januar 2022:
Flere unge skal vælge en erhvervsuddannelse i
Aarhus Kommune

Pædagogik og Forebyggelse

Tlf.: 41 85 90 56

Antal tegn: 8.795

Sagsbehandler: Christina Højlund, Marina

Stannov

E-post: chhokn@aarhus.dk, msta@aarhus.dk

BESLUTNINGSFORSLAG

FLERE UNGE SKAL VÆLGE EN ERHVERVSUDDANNELSE I AARHUS KOMMUNE

VENSTRE
I ÅRHUS KOMMUNE

Forslag

Venstre i Aarhus Byråd ønsker:

1. At der udarbejdes en model for, hvordan flere aarhusianske folkeskoler skal kunne besøge en lokal virksomhed mindst en gang årligt som led i deres undervisning.
2. At kommunens erhvervsplaymakers arbejde skal understøttes og rumme skole-virksomhedssamarbejdet
3. At magistraten udarbejder en model for, hvordan Aarhus Kommune sikrer, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse med inspiration fra andre kommuner som Favrskov, der har haft god succes herom.
4. at modellen afprøves i en 2-årig forsøgsordning på enkelte udvalgte skoler i kommunen, og derefter evalueres i forhold til en udbredelse til hele kommunen.
5. At der i behandlingen af forslaget fra Venstre redegøres for initiativer de seneste fire år og effekt af disse initiativer

Motivation

I venstre mener vi, at alt for få unge mennesker vælger at søge ind på en erhvervsuddannelse i Aarhus Kommune. Faktisk er det kun 12 procent, der søger en erhvervsuddannelse efter grundskolen. Dette er langt under det landspolitiske mål om, at 25 procent af eleverne skal søge ind på en erhvervsuddannelse efter grundskolen. I venstre mener vi, at det er et stort problem, at for få unge mennesker vælger sig en erhvervsuddannelse, hvilket kommer til at betyde, at vi kommer til at mangle faglært arbejdskraft lige om lidt. Det gælder i hele Danmark, men også i Aarhus hvor kun hver femte i arbejde har en erhvervsuddannelse.

I Venstre synes vi, at det er dybt bekymrende, at erhvervsuddannelserne åbenbart fortsat mangler tiltrækningskraft i forhold til de unge. Det er derfor på tide at erkende, at det år for år bliver stadigt sværere at indfri de politiske

mål om, at 25 procent af de unge skal vælge en erhvervsuddannelse efter grundskolen, hvis ikke vi handler nu. Derfor mener Venstre, at vi er nødt til at have et øget fokus på, at folkeskolen skal være mere end bare bøger, men at vores unge mennesker også skal præsenteres for den virkelige verden.

De seneste tal fra EVA, Danmarks Evalueringsinstitut, viser, at kun 12 procent af lærere i udskolingen mener, at de har et godt kendskab til erhvervsuddannelserne, hvilket vi i Venstre mener er bekymrende.

Kombinationen af skolelærere og elever, der har et begrænset kendskab til erhvervsuddannelserne, samt en for lille praksis faglighed i folkeskolen resulterer i et udfald af, at for få vælger sig en erhvervsuddannelse. Man har ansat en erhvervsplaymaker ved Aarhus Kommune, som netop skal forsøge at sikre et styrket sammenspil mellem skolerne og erhvervslivet og som supplement hertil indført en obligatorisk erhvervspraktik i løbet af 8. eller 9. klasse på de aarhusianske folkeskoler, hvilket er positive tiltag. Det opleves dog som nødvendigt at implementerer yderligere.

Stillet af Mathilde Hjort Bressum
På vegne af Venstre i Århus Kommune

Beslutningsmemo

5. april 2022

Side 1 af 2

Emne **Introduktionsmateriale til emnet Sundhed til
Børn og Unge-udvalget d. 4. maj 2022**
Til Rådmanden

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på godkendelse af Introduktion til Sundhed, som skal præsenteres for Børn og Unge-udvalget d. 4. maj 2022. Introduktionen til Sundhed sker som led i introduktionsprogrammet for det nye Børn og Unge-udvalg.

Formålet med introduktionsprogrammet er at give Børn og Unge-udvalget et overordnet indblik i et emne eller område, der har betydning for arbejdet med børn og unge i Aarhus Kommune for derved at klæde udvalgsmedlemmerne på til budgettemaer, byrådsindstillinger m.v.

På udvalgsrådet d. 4. maj præsenteres udvalget for emnet Sundhed, som både omfatter mental sundhed og fysisk sundhed – herunder KRAM faktorerne. På udvalgsrådet d. 4. maj behandles budgettemaerne "mental sundhed" og "ny madkultur på skolerne", som skal ses i sammenhæng med introduktionen til Sundhed.

Sundhed

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 91 13

Direkte e-mail:
olob@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Lone Brunse Olesen

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at:

- Introduktionsmateriale samt PowerPoint præsentation til udvalget godkendes.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Formålet med punktet er at styrke udvalgets indblik i og viden om arbejdet med sundhed og trivsel blandt børn, unge og familier i Aarhus Kommune.

Introduktionsmateriale har følgende overskrifter:

- Indledning
 - o De vilde problemer
 - o Sundhedsfremme og forebyggelse
 - o Ulighed i sundhed – en kompleks udfordring
- Rammer for arbejdet med børn og unges sundhed og trivsel
 - o Børne- og ungepolitikken
 - o Forebyggelsesstrategien i Aarhus Kommune
- Organisering af sundhedsarbejdet

- Tværsektorielt og tværmagistratsligt samarbejde
- Organisering internt i Børn og Unge
- Børn og unges sundhed og trivsel – temaer og nøgletal
 - 10 temaer (bl.a. Fællesskaber – trivsel og livsmestring, Bevægelse, Mad og måltider m.fl.)

5. april 2022
Side 2 af 2

PowerPoint præsentationen

Oplægget indledes med en oversigt over de 10 temaer, der er præsenteret i Introduktionen, efterfulgt af forebyggelsesstrategien, som anvendes i arbejdet med temaerne. Herefter sættes arbejdet med sundhed og trivsel i relation til de vilde problemer – herunder ulighed i sundhed. Mental sundhed og overvægt. Disse udfoldes i det følgende ift. data på området.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

- Ikke relevant

5. Videre proces og kommunikation

Efter behandling og godkendelse på rådmandsmøde fremsendes forklæde samt introduktion til Sundhed til Børn og Unge-udvalget til præsentation d. 4. maj 2022.

Bilag

- Forklæde til Introduktion til sundhed
- Introduktion til Sundhed
- PowerPoint præsentation til Introduktion til Sundhed

Forklæde

5. april 2022

Side 1 af 1

Introduktion til Sundhed

Til: Børn og Unge-udvalget

Udvalgsmøde: D. 4. maj 2022

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Baggrund

Som led i introduktionsprogrammet for Børn og Unge-udvalget fremsendes hermed Introduktion til Sundhed.

Formålet med introduktionen er at give udvalgsmedlemmer et overordnet indblik i arbejdet med børn og unges mentale og fysiske sundhed. Dette med henblik på at give udvalgsmedlemmerne de bedst mulige forudsætninger for fremover at behandle budgettemaer, byrådsindstillinger og øvrige sager, der knytter sig til sundhed.

Sundhed

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 91 13

2. Forberedelse til mødet

Som forberedelse til mødet er der vedlagt et introduktionsmateriale, der giver et indblik i arbejdet med børn og unges mentale og fysiske sundhed.

Direkte e-mail:
olob@aarhus.dk

En af de væsentligste konklusioner er, at mange af de sundheds- og trivselsrelaterede problemstillinger, vi arbejder med i Børn og Unge, kan karakteriseres som "vilde problemer" – herunder ulighed i sundhed, mental sundhed og overvægt. En anden central konklusion er, at de forskellige sundhedsfaktorer indvirker på hinanden og derfor er det afgørende, at vi i tilrettelæggelsen af indsatser tager højde for den indbyrdes sammenhæng.

Sagsbehandler:
Lone Brunse Olesen

3. På mødet

Punktet indledes med et oplæg ved May-Britt Kullberg, kontorchef for Sundhed.

Dispositionen for punktet er følgende

- 10-15 minutters oplæg ved May-Britt Kullberg, kontorchef for Sundhed
- Drøftelse og spørgsmål fra udvalgsmedlemmerne

Bilag

- Introduktion til Sundhed
- PowerPoint præsentation vedr. Introduktion til Sundhed

Børn og Unge

Aarhus Kommune

Introduktion til børn og unges sundhed og trivsel

Fællesskaber – trivsel og livsmestring

Ensomhed

Trivsel mod mobning

Tandsundhed

Mad og måltider

Overvægt

Seksuel sundhed og kønsidentitet

Digital adfærd

Bevægelse

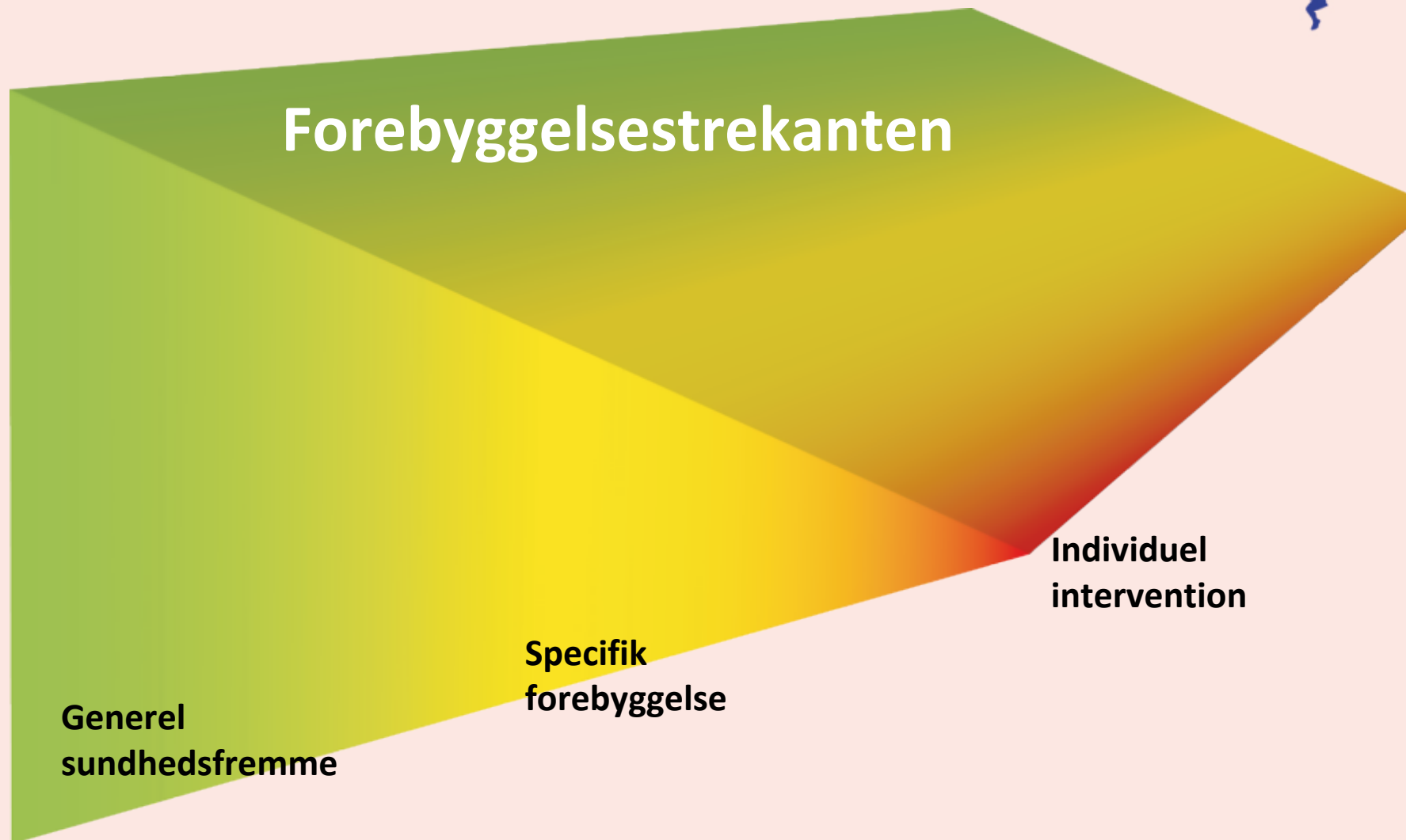

Rusmidler

Den generelle indsats i det grønne felt retter sig mod alle børn og fremmer trivsel og sundhed generelt, samt bidrager til at forhindre, at sundhedsmæssige og sociale problemer opstår

Den specifikke indsats i det gule felt retter sig mod mulige risikogrupper og understøtter barnet og den unge i en retning mod trivsel, samt minimerer symptomer på mistrivsel

Den individuelle indsats er en direkte intervention ift. det enkelte barn eller unge, og som afhjælper og kompenserer for vanskeligheder og mistrivsel hos barnet eller den unge.

De "vilde problemer" – indenfor sundhed*

- ✓ Ulighed i sundhed
- ✓ Mental sundhed
- ✓ Overvægt

Kendetegn:

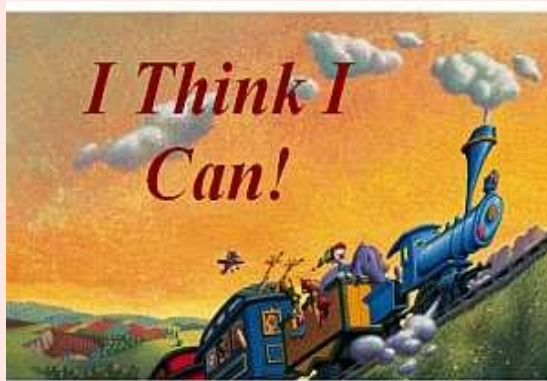
- Svære at afgrænse, komplekse sammenhænge – svære at løse
- Kræver helhedsorienterede, langsigtede og ofte tværgående indsatser
- Udfordringer og nye mulige løsninger skal udforskes tværfagligt og i tæt samarbejde med forældrene, børnene og de unge

**De nævnte "vilde problemer" omkring børns sundhed og trivsel har tæt sammenhæng til de to af Byrådets 7 strategiske udfordringer: nr. 3, Sundhed/ ulighed i sundhed og nr. 7, Mental sundhed og mistrivsel.*

Mental sundhed

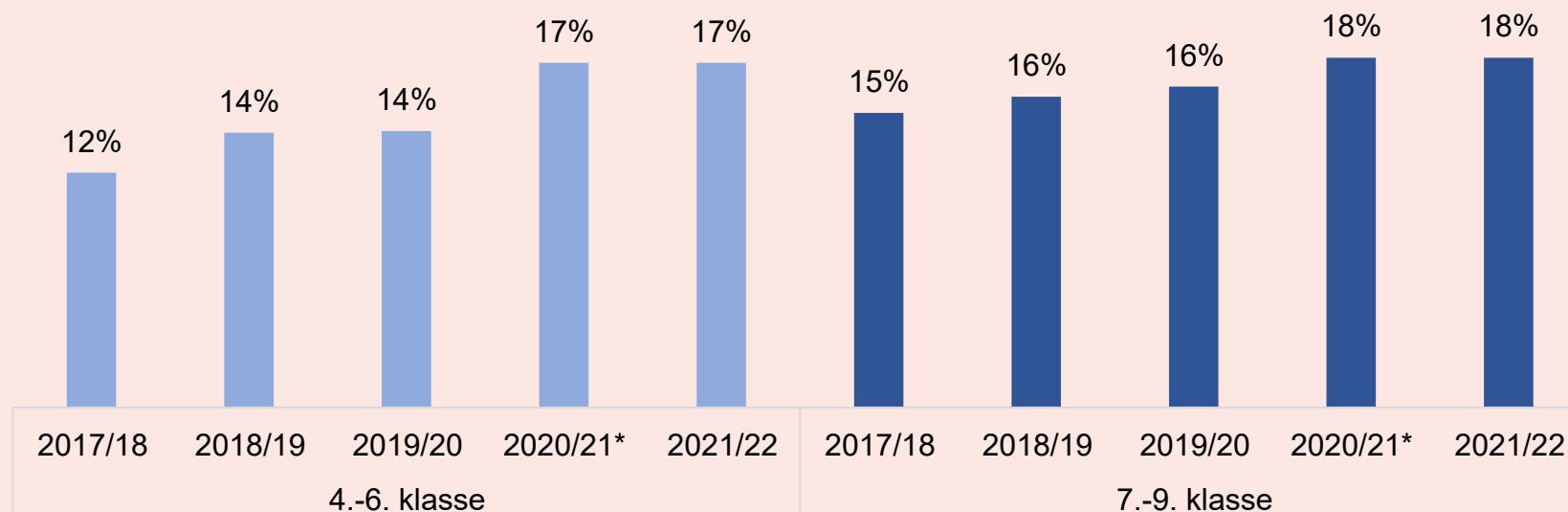
*”Mental sundhed er en tilstand af **trivsel**, hvor det enkelte menneske kan udfolde sine evner, håndtere dagligdagsudfordringer og stress og indgå i fællesskaber med andre mennesker.” (Sundhedsstyrelsen)*

- Mest mistrivsel blandt piger
- Stigende mistrivsel med stigende alder
- Mest mistrivsel blandt børn fra lavere socialgrupper

Mental sundhed

Andel elever med 'lav livstilfredshed'
fordelt på klassetrin og skoleår

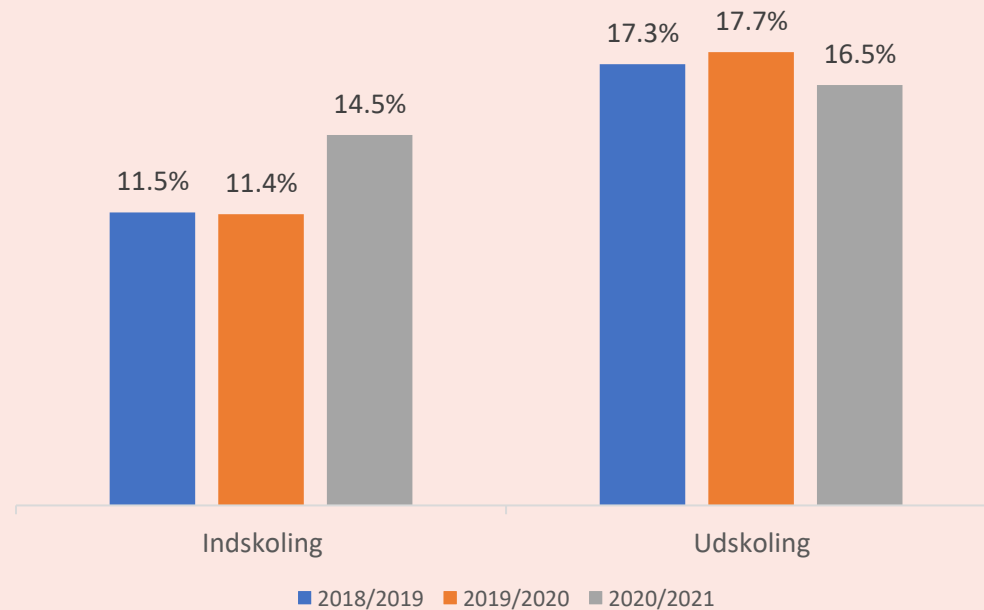

*Statistisk signifikant stigning fra 2017/2018 til 2020/2021

De fleste børn vil møde perioder med udfordringer undervejs i opvæksten. Det er afgørende, at de voksne er rustede til at hjælpe børnene og de unge godt videre, så små udfordringer ikke udvikler sig. Et vigtigt redskab hertil er robuste positive børnefællesskaber

Overvægt

- Andelen af overvægtige børn i 0. klasse er steget fra 11,5 % - 14,5 %

Forekomsten af overvægt blandt børn og unge stiger med forældrenes faldende uddannelsesniveaue.

Overvægt

Hver 6. borger i Midtjylland over 16 år er svært overvægtig.

Svær overvægt er ofte forbundet med flere samtidige sundhedsmæssige udfordringer, **stigmatisering, mobning og diskrimination**. For den enkelte kan svær overvægt derfor have en lang række konsekvenser ift. trivsel, sundhed og sygelighed.

Svær overvægt koster samfundet ca. 1,8 mia. kr. i ekstra omkostninger til pleje og behandling og et årligt tab på omkring 10 mia. kr. som følge af tabt produktion.

Forebyggelse af overvægt blandt børn og unge bidrager til at forebygge overvægt i voksenlivet

Spørgsmål til børn og unges sundhed og trivsel?

Fællesskaber – trivsel og livsmestring

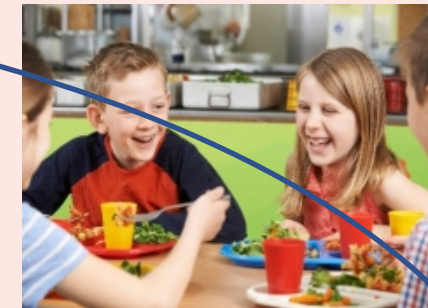
Ensomhed

Trivsel mod mobning

Tandsundhed

Mad og måltider

Overvægt

Seksuel sundhed og kønsidentitet

Digital adfærd

Bevægelse

Rusmidler

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

Punkter på vej mod en sundere og mere trykfraskende hverdag

Børn og unges sundhed og trivsel

– Introduktion –

1

Indledning	3
De ”vilde problemer”	4
Sundhedsfremme og forebyggelse	5
Ulighed i sundhed – en kompleks udfordring	5

2

Rammer for arbejdet med børn og unges sundhed og trivsel	6
Børne- og ungepolitikken	6
Forebyggelsesstrategien i Aarhus Kommune	7

3

Organisering af sundhedsarbejdet	9
Tværasektorielt og tværmagistratsligt samarbejde	9
Organisering internt i Børn og Unge	9

4

Børn og unges sundhed og trivsel – temaer og nøgletal	11
Fællesskaber – trivsel og livsmestring	12
Bevægelse	13
Mad og måltider	15
Overvægt	16
Trivsel mod mobning	18
Digital adfærd	19
Ensomhed	19
Rusmidler	21
Seksuel sundhed og kønsidentitet	22
Tandsundhed	24

1

Indledning

Sundhed, trivsel og fællesskaber hænger tæt sammen i det gode børne- og ungeliv. Kerne i vores sundhedsfremmende og forebyggende arbejde er at fremme børn og unges sundhed, trivsel, læring og udvikling.

Børn og Unge arbejder ud fra et helhedsperspektiv. Vi har fokus på levevilkår og livsstil, og har derfor opmærksomhed på alle de sammenhænge, som børnene og de unge indgår i.

Hverdagsliv med familie, skole, venner og fritidsliv er afgørende for, hvordan barnet og den unge lever og trives. De voksne har ansvaret og sætter rammerne for, at "alle børn kan udvikle sig til glade, sunde børn og unge, som deltager i og inkluderer hinanden i fællesskaber" (jf. Børne- og Ungepolitikken).

For langt de fleste børn og unge går det godt. Men udfordringer vedrørende de vilde problemer som mental sundhed, ulighed i sundhed og overvægt er stadig mere presserende. Det ses samtidigt, at disse er øget under Corona-nedlukningerne.

” Jeg føler, jeg har det godt, tit, på nær når jeg er uden for fællesskabet.

De voksne er vigtige, ellers kan der let blive ballade mellem os.

De "vilde problemer"

Mange af de sundheds- og trivselsrelaterede problemstillinger, vi arbejder med i Børn og Unge, kan karakteriseres som "vilde problemer" Det er f.eks.:

- Ulighed i sundhed
- Mental sundhed
- Overvægt

Vilde problemer er kendetegnet ved, at de er svære at afgrænse, og de er derfor også tilsvarende svære at løse. Der findes ikke simple løsninger eller hurtige fiks it på vilde problemer. De vilde problemer vi arbejder med i forhold til børns og unges sundhed skal ses i tæt sammenhæng med to af Byrådets syv strategiske udfordringer, som besluttet på Byrådsmødet den 23. februar 2022: nr. 3, Sundhed/ulighed i sundhed og nr. 7, Mental sundhed og mistrivsel.

Alle børn har ret til at være sunde, men hvordan skaber vi ens vilkår for sundhed i alle børns liv? Det er nemt at konstatere, hvornår børn er overvægtige, men det er svært at komme børns overvægt til livs. På samme måde kan alle blive enige om, at mental sundhed er vigtigt, men hvordan fremmer vi børns og voksnes mentale sundhed? Det kræver langsigtede og ofte tværgående indsatser. De vilde problemer kræver, at udfordringer og mulige løsninger udforskes tværfagligt og i tæt samarbejde med forældrene, børnene og de unge.

Definition af sundhed og trivsel

Sundhed

I Børn og Unge følger vi WHO's definition på sundhed (1948) og arbejder ud fra et bredt sundhedsbegreb, hvor sundhed handler om fysisk, mental og socialt velvære og ikke bare fraværet af sygdom.

"Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity." (WHO 1948).

Trivsel

Trivsel og livsmestring er tæt forbundet med begrebet mental sundhed. I Børn og Unge følger vi Sundhedsstyrelsens definition på mental sundhed.

"Mental sundhed er en tilstand af trivsel, hvor det enkelte menneske kan udfolde sine evner, håndtere dagligdags udfordringer og stress og indgå i fællesskaber med andre mennesker."

Sundhedsfremme og forebyggelse

Kernen i det sundhedsfremmende og forebyggende arbejde er at fremme børn og unges sundhed, trivsel og fællesskaber, da vi ved, at det har stor betydning for deres udvikling og læring. Der arbejdes derfor med sundhedsfremme og forebyggelse i alle Børn og Unges tilbud, f.eks. dagtilbud, skole, klub, tandpleje mv.

Sundhedsfremme og forebyggelse retter sig mod alle børn og unge. Dvs. vi:

- Styrker de børn og unge, der kan selv
- Understøtter de sårbare
- Hjælper de børn og unge, der har særlige behov

Definition af sundhedsfremme og forebyggelse

Sundhedsfremme

Sundhedsstyrelsen definerer sundhedsfremme som: *Sundhedsrelateret aktivitet, der søger at fremme den enkeltes sundhed og folkesundheden ved at skabe rammer og muligheder for at mobilisere patienters og andre borgeres ressourcer og handlekompetence.*

Forebyggelse

Sundhedsstyrelsen definerer forebyggelse som: *Sundhedsrelateret aktivitet, der søger at forhindre opståen og udvikling af sygdomme, psykosociale problemer, eller ulykker og dermed fremmer folkesundheden.*

” I stedet for at bruge alle ressourcerne på at forhindre folk i at falde i floden, er det bedre at give dem mulighederne for at lære at svømme i den.

Sundhedssociolog og medicinsk forsker Aaron Antonovsky

Ulighed i sundhed – en kompleks udfordring

Social ulighed i sundhed er betegnelsen for, at levevilkår, sundhed og sygdom er systematisk skævt fordelt i Danmark. Forældrenes uddannelsesniveau har afgørende betydning for det lille barns kognitive, sociale og emotionelle udvikling, og kan senere ses i forhold til f.eks. skolegang, uddannelse, tilknytning til arbejdsmarkedet og livslængde. Ulighed i sundhed ses allerede fra barnets første leveår, og fortsætter livet igennem. Se model vedrørende [Livslang ulighed](#)

” Der er social ulighed i spædbørnsdødelighed og i andelen af børn, der bliver født for tidligt og for små. Der er ulighed i, hvem der gennemfører vaccinationsprogrammet, i børns tandsundhed og ulighed i overvægt hos børn. Der er grundlæggende stor forskel på børns sundhed og trivsel, som har konsekvenser for barndommen, men som også rækker langt ind i voksenlivet og danner baggrund for, at den enkelte bliver ramt af sygdom senere i livet.

Søren Brostrøm, Direktør for Sundhedsstyrelsen

2

Rammer for arbejdet med børn og unges sundhed og trivsel

Arbejdet med børn og unges sundhed og trivsel følger national lovgivning, herunder Folkeskoleloven, Dagtilbudsloven, Serviceloven og Sundhedsloven, samt kommunale politikker og strategier. Sundhedsloven §120 er målrettet børn og unge og beskriver, at kommunerne skal bidrage til at sikre børn og unge en sund opvækst. De kommunale tilbud skal tilrettelægges, så der dels ydes en generel sundhedsfremmende og forebyggende indsats, dels en individorienteret indsats, der retter sig mod alle børn, samt en særlig indsats, der specielt tager sigte på børn med særlige behov.

KRAM-faktorerne

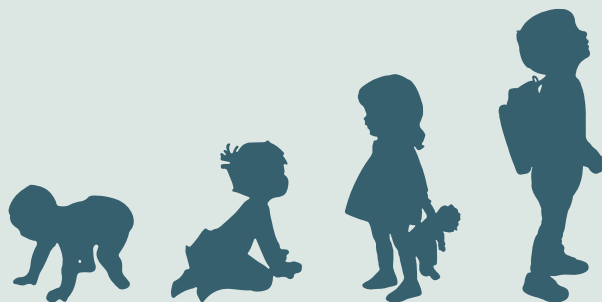
Sundhedsstyrelsen har udarbejdet en række forebyggelsespakker, som bl.a. vedrører KRAM faktorerne. Sundhedsvaner som **K**ost, **R**ygning, **A**lkohol og **M**otion knytter an til børnene og de unges livsstil og har derfor stor betydning for deres sundhed. U hensigtsmæssige sundhedsvaner kan føre til dårligere livskvalitet samtidig med, at de øger risikoen for en lang række kroniske sygdomme.

Ud fra et sundhedsfremmende og forebyggende perspektiv er det relevant at have fokus på KRAM-faktorerne, da forskning viser, at der er stor sandsynlighed for, at de sundhedsvaner, som bliver grundlagt i barndommen og ungdommen, føres videre ind i voksenlivet.

Sundhedsstyrelsens definition på sundhedsadfærd: *Adfærd, som patienter og andre borgere bevidst eller ubevidst udviser, og som påvirker deres livsstil og dermed deres sundhed.*

Børne- og ungepolitikken

Børne- og ungepolitikken er det fælles fundament, den værdimæssige ramme og styringsredskabet for arbejdet med alle børn og unge i Aarhus Kommune. Visionen er bl.a. at fremme børn og unges trivsel og udvikling samt reducere ulighed i sundhed. Børne- og ungepolitikken er pt. under revision, men den nuværende politik kan læses her: [Børne- og ungepolitik - Aarhus Kommune \(2015\)](#)

Forebyggelsesstrategien i Aarhus Kommune

Forebyggelsesstrategien er et fællesfagligt arbejdsredskab, som anvendes på tværs af magistratsafdelingerne. Den har et særligt fokus på sundhedsfremme, forebyggelse og tidlig indsats - tidligt ift. alder og rettidighed. Det vil sige, at der sættes tidligt ind, når barnets udfordring opstår, uanset alder. Principperne i strategien er at styrke de beskyttende faktorer og begrænse risikofaktorer i børn og unges opvækst.

De beskyttende faktorer er de vilkår og forhold i barnets omgivelser eller i barnet, som er med til at fremme trivsel, udvikling og læring. Trygge fællesskaber er f.eks. en beskyttende faktor.

Risikofaktorer er de forhold i barnets omgivelser eller i barnet, som kan skabe mistrivsel, og som sætter barnet i en sårbar eller udsat position ift. trivsel, udvikling eller læring.

Forebyggelsestrekanten

Modellen for forebyggelsesstrategien, også kaldet forebyggelsestrekanten, indeholder tre niveauer af sundhedsfremme og forebyggelse:

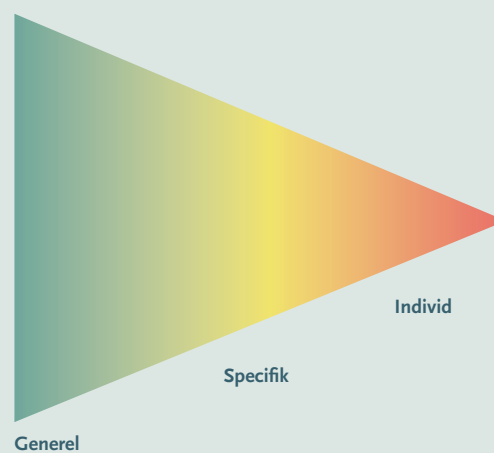
- **Den generelle indsats** i det grønne felt retter sig mod alle børn og fremmer trivsel og sundhed generelt, samt bidrager til at forhindre, at sundhedsmæssige og sociale problemer opstår
- **Den specifikke indsats** i det gule felt retter sig mod mulige risikogrupper og understøtter barnet og den unge i en retning mod trivsel, samt minimerer symptomer på mistrivsel
- **Den individuelle indsats** er en direkte intervention ift. det enkelte barn eller unge, og som afhjælper og kompenserer for vanskeligheder og mistrivsel hos barnet eller den unge.

Beskyttende faktorer

- Tryk tilknytning
- Udviklingsstøttende relationer
- Mulighed for støtte
- Robuste fællesskaber
- Sociale kompetencer
- Affekt- og impulsregulering
- Selvværd
- Handlekompetence

Risikofaktorer

- Usikker tilknytning
- Manglende støtte
- Lavt selvværd
- Utrygge fællesskaber
- Hurtig arousal af impuls og affekt
- Manglende handlekompetence

Sundhedsfremmende indsatser i Børn og Unge placerer sig i det grønne felt, mens mere specifikke forebyggende indsatser er placeret i det gule felt. Indsatser i det røde felt vil som oftest indebære et samarbejde med eksempelvis MSB eller Børnepsykiatrien.

Andre politikker og strategier i Aarhus Kommune, som omhandler sundhed:

I Aarhus Kommune arbejdes der også med udgangspunkt i kommunale politikker og strategier, som omhandler børn og unges sundhed fra forskellige vinkler, eksempelvis:

- [Sundhedspolitikken](#)
- [Handicappolitikken](#)
- [Ensomhedsplanen](#)
- [Antimobbestrategien](#)
- LGBT+ politik (under udarbejdelse)

3

Organisering af sundhedsarbejdet

Tværasektorielt og tværmagistratsligt samarbejde

Det sundhedsfremmende og forebyggende arbejde med børn og unges sundhed sker i samarbejde med øvrige magistratsafdelinger, men også i samarbejde med andre sektorer såsom Region Midtjylland (Aarhus Universitetshospital og Psykiatrien) samt almen praksis (praktiserende læger).

Sundhedsaftalen og det tværasektorielle samarbejde

Samarbejdet med Region Midtjylland og Almen praksis udspringer af Sundhedsloven, der rammesætter, at region og kommune skal indgå en sundhedsaftale om varetagelsen af tværgående opgaver på sundhedsområdet. Sundhedsaftalen udgør den overordnede ramme for samarbejdet på sundhedsområdet mellem kommuner, region og almen praksis og omfatter både det somatiske og det psykiatriske område ([sundhedsaftalen](#))

Aarhus Kommunes sundhedspolitik og det tværmagistratslige samarbejde

Samarbejdet om sundhed internt i kommunen tager bl.a. afsæt i [Sundhedspolitikken](#). Arbejdet er organiseret i den tværmagistratslige sundhedsstyregruppe, som har til formål at udvikle og koordinere fælles sundhedsfremmende initiativer, f.eks. projektet *Bevæg dig for livet*.

Herudover er der et samarbejde med MSB og MSO om Tandsundhedsplanen på voksentandplejeområdet, som byrådet godkendte i 2018.

Organisering internt i Børn og Unge

Understøttelsen af det sundhedsfremmende og forebyggende arbejde i Børn og Unge er forankret i Pædagogik og Forebyggelse, særligt i afdelingen Sundhed samt i Tandplejen.

Understøttelse af lokale enheder og politisk betjening

Sundhed varetager faglig understøttelse af dagtilbud, skoler og fritidsområdet, politisk betjening samt projektledelse af nye og midlertidige indsatser.

Tværfaglig Enhed består af sundhedsplejersker og pædagoger, der vejleder dagtilbud i temaerne relationsdannelse, motorik og sprog for dermed at bidrage til et lokalt kompetenceløft. Tværfaglig Enhed er en del af den tidlige indsats, når pædagogisk personale oplever udfordringer i børnemiljøet eller begyndende bekymring med en børnegruppe.

Sundhedstilbud til alle børn og unge

Børn og Unge har sundhedsindsatser rettet mod alle børn og unge. Det drejer sig om Sundhedsplejens tilbud på spæd- og småbørnsområdet samt i skolen, og om Tandplejens tilbud vedrørende forebyggelse og tandbehandling for de 0-17-årige.

Fire Børn og Unge-lægerne varetager også en del af sundhedsarbejdet. De arbejder med børnesager og vejleder sundhedsplejen, dagtilbud, skoler, klubber og PPR. De indgår også i Basisteam sammen med PPR-psykologer og pædagogiske konsulenter. Se også introduktionen til specialområdet, hvor Basisteam introduceres.

Et nyetableret tilbud i 2022 er Børneterapien. Børneterapien arbejder med indsatser til børn og unge med motoriske vanskeligheder og fysiske funktionsnedsættelser. Der er her fokus på en sammenhængende indsats helt tæt på barnets og den unges hverdag til gavn for hele familien.

Sundhedsplejen, Børn- og Unge-læger samt Børneterapien beskrives nærmere i introduktionen vedr. Familier og Tidlige indsatser.

4

Børn og unges sundhed og trivsel – temaer og nøgletal

For at opnå sundhed, trivsel, læring og udvikling for alle børn og unge arbejder vi med at styrke børnenes egne forudsætninger og handlekompetencer i hverdagen – i dagtilbud, skole og klub.

Når vi arbejder med børn og unges sundhed og trivsel, er de voksne omkring barnet afgørende. De voksne er både det pædagogiske personale og forældrene.

Vi ved, at der er en sammenhæng mellem et barns fysiske og mentale sundhed og trivsel og en række af følgende sundhedsfaktorer: fysisk aktivitet/bevægelse, madvaner, søvn, overvægt, adfærd i digitale medier, brug af rusmidler, kammerater, familie og meget mere.

De forskellige sundhedsfaktorer indvirker på hinanden. Hvor meget barnet/den unge bevæger sig, kan påvirke søvnkvaliteten. Dårlig søvn medfører dårligere madvaner, hvilket kan resultere i overvægt. Tilsvarende påvirker den fysiske og mentale sundhed hinanden. Vi ved, at usund mad og for lidt motion påvirker mental sundhed negativt, og at dårlig mental sundhed kan forstærke de dårlige mad- og bevægelsesvaner.

Denne indbyrdes sammenhæng er særlig vigtig at have for øje ved valg ved tilrettelæggelse af indsatserne.

Eksempel på sundhedsfremme på tværs af temaer

Bevægelse, måltider og trivsel i folkeskolen

Bevægelse, måltider og trivsel indvirker positivt på hinanden. Der er en tydelig sammenhæng mellem børn og unges trivsel, indlæring, koncentration, deres motoriske kompetencer og aktivitetsniveau. Mad og måltider spiller en central rolle for børn og unges energiniveau og deres evne til at koncentrere sig i skolen. Kropsbevidsthed og bevægelse styrker selvtilliden og giver mod på at deltage i mange forskellige fællesskaber. Bevægelses- og madfællesskaber kan således være befordrende for trivsel og arbejdet med at mindske ulighed i sundhed.

Fællesskaber – trivsel og livsmestring

Udvikling af sundhed, trivsel og livsmestring sker gennem hele livet. Derfor er det vigtigt at begynde denne proces så tidligt som muligt – i familien, i dagtilbuddet, i skolen og i klubben.

Fællesskab er et nøgleord ift. trivsel. Det er i kontakten og i mødet mellem mennesker, at der skabes de bedste forudsætninger for udvikling af trivsel og livsmestring.

Udvikling af trygge fællesskaber for børn, unge og deres forældre er derfor et vigtigt fokuspunkt i Børn og Unge. Dagtilbud, skole og klub er vigtige arenaer for udviklingen af trivselsfremmende fællesskaber - med udgangspunkt i relationskompetencer hos de voksne.

Omfanget af mentale helbredsproblemer og psykiske sygdomme hos danske børn og unge har været væsentligt stigende de seneste år. Forskning peger på, at der er en stor social ulighed på området, således at børn og unge i familier med lavere indkomst- og lavere uddannelsesniveau rammes hårdest. Det er derfor vigtigt, at vi sætter ind med forebyggelse, hvor det er muligt.¹

Data fra Aarhus Kommunes sundhedsmåling og Ungeprofilen viser, at elever, der i folkeskolen har lav livstilfredshed, har 2,1 gange højere risiko for depression eller stress, når de går på ungdomsuddannelse sammenlignet med elever, der har høj livstilfredshed i folkeskolen.

Vidensråd for Forebyggelse konkluderer i sin rapport om mental sundhed, at skolen udgør en væsentlig ramme i arbejdet med at styrke børn og unges mentale sundhed. Lærerne har tæt kontakt til børn, unge og forældre, og de har ofte indgående kendskab til barnets eller den unges ressourcer. Skolen og uddannelsesinstitutionerne danner ramme for så godt som alle børn og unge under deres opvækst og udvikling. Derfor er skolen en oplagt arena for tiltag, der har fokus på at fremme børn og unges mentale sundhed og trivsel.

Trivselsindsatser i Børn og Unge

I dagtilbud og klub er der i perioden 2016-2021 gennemført trivsels- og livsmestringsforløb for det pædagogiske personale. Forløbet har fokus på relationskompetence og udvikling af trygge fællesskaber, som styrker børnenes trivsel og livsmestring.

På skoleområdet afprøves i 2022 lokalt tilpassede skoletrivselsforløb. De har til formål at styrke børnenes trivsel og livsmestring gennem fællesskaber og samlinger med de lærere og pædagoger, som de kender fra hverdagen. Forløbene er eksempler på, at forskellige trivselsfaktorer- og sundhedsfaktorer tænkes sammen – krop, bevægelse, fællesskaber og trivsel – og følger anbefalingerne vedr. helseindsatser fra Vidensråd for Forebyggelse.

¹ *Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – forekomst, udvikling og forebyggelsesmuligheder | Vidensråd for Forebyggelse (vidensraad.dk)*

Bevægelse

Bevægelse er gavnligt for alle børn og unges sundhed, trivsel, læring og udvikling. Flere studier viser en positiv sammenhæng mellem fysisk aktivitet og faglig præstation som f.eks. læsning, matematik og stavning. I en tid hvor unges fysiske og især mentale sundhed er udfordret, er det vigtigt at skabe et solidt fundament for bevægelsesglæde i barnets tidlige år og op gennem skolealderen.

Ifølge [Vidensråd for Forebyggelse](#) har vi en socialt betinget polarisering i Danmark. Flere børn er meget fysisk aktive og flere børn er meget fysisk inaktive. Fysisk inaktivitet hos børn udgør et stort sundhedsproblem. Også fremadrettet kan gode bevægelsesvaner grundlægges i barndommen. I skolen er der mulighed for at stimulere de meget inaktive børn, hvorfor skolen med fordel kan satse på at øge elevernes samlede fysiske aktivitetsniveau.

Sammenhængen mellem fysisk aktivitet, læring og trivsel

- Fysisk aktivitet har stor betydning for børns sundhed og trivsel.
- Fysisk aktivitet kan fremme børns kognition og faglige præstation.
- Fysisk aktivitet har overordnet en positiv effekt på børns trivsel, men de sociale og pædagogiske omstændigheder i og omkring den fysiske aktivitet er af betydning for denne sammenhæng.

Jf. Vidensråd for forebyggelse: [Rapport om fysisk aktivitet](#)

Bevægelsesindsats på dagtilbudsområdet

Fra 2016 til udgangen af skoleåret 2021/2022 har Aarhus Kommune fokuseret på at kompetenceudvikle det pædagogiske personale i dagtilbud til at fremme børnenes bevægelsesglæde og understøtte samt screene børnenes motoriske udvikling.

Bevægelse i skoletiden – lovkrav om 45 minutter

Det blev med folkeskolereformen i 2014 lovbestemt, at skoleelever skal bevæge sig i gennemsnit 45 minutter om dagen i skoletiden. Der findes ikke data for, hvor meget eleverne reelt bevæger sig, men alene for elevernes egen oplevelse af bevægelse i skoletiden.

44%

MELLEMTRIN: 44% OPLEVER AT BEVÆGE SIG 45 MIN OM DAGEN

24%

UDSKOLING: 24% OPLEVER AT BEVÆGE SIG 45 MIN OM DAGEN

Data fra Aarhus Kommune viser, at de elever, der bevæger sig minimum 45 minutter om dagen i skoletiden, har signifikant højere trivsel end elever, som bevæger sig mindre end 45 minutter om dagen.

Afprøvning af indsatser vedr. øget deltagelse i foreningsliv og styrket forældresamarbejde

Brobygning SFO-foreninger bygger bro mellem børnenes fritid i SFO'en og foreningslivet. Fem skoler og lokale foreninger deltager. SFO'ens pædagoger og foreningens instruktører laver sammen bevægelsesforløb i SFO tiden. Målet er at sårbare børn bliver trygge ved en foreningsaktivitet, og efterfølgende deltager i foreningslivets fællesskab.

Familierettede bevægelsesindsatser har de 11-13-årige som målgruppe. Indsatserne udvikles sammen med børnene, skolens lærere, klubberne, foreningerne samt forældrene. Et af målene er, at flere i aldersgruppen deltager i foreningslivet. Tre skoler deltager i udviklingsarbejdet.

Mad og måltider

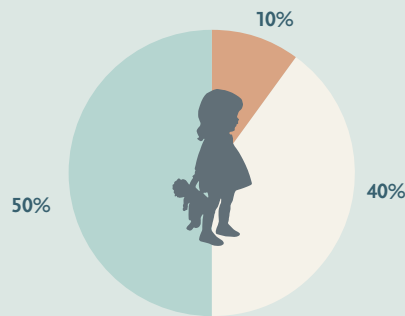
Omkring 50-70 % af børn og unges daglige indtag af mad sker, mens de er i dagtilbud, skole og klub. Derfor udgør Aarhus Kommunes tilbud en vigtig arena for at sikre sund mad og gode fællesskaber omkring måltidet. Hvis børnene og de unge spiser sund mad i løbet af dagen, så ved vi, at de trives bedre, er sunde og læringsparate. Samtidig skabes gode mad- og måltidsvaner i barndommen. Den mad og madkultur, børn og unge præsenteres for, vil dermed have afgørende betydning resten af livet.

Udgangspunktet for maden der tilbydes i dagtilbud, skoler og klub er at følge anbefalingerne fra Sundhedsstyrelsen og Fødevarestyrelsen. Herudover har Aarhus Kommune fokus på at arbejde aktivt med økologi samt klimavenlige og bæredygtige måltider. Læs mere om Børn og Unges arbejde med mad og måltider [her](#).

Mad i dagtilbud

Udgangspunktet i Dagtilbudsloven er, at alle børn i kommunale og selvejende dagtilbud samt privatinstitutioner skal tilbydes et sundt frokostmåltid. I Aarhus Kommune har forældrene i 90 % af dagtilbudsafdelingerne stemt ja til det kommunale frokostmåltid.

Madordning i dagtilbudsafdelinger

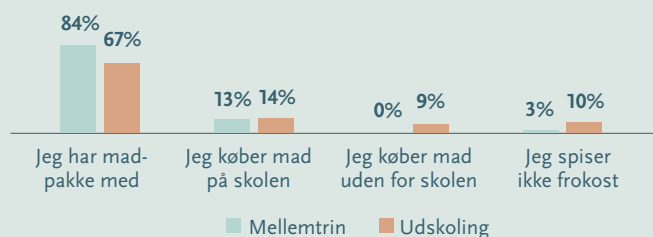
- Leveret fra en ekstern leverandør
- Produceret i eget køkken eller fra et andet køkken i dagtilbuddet
- Madpakke med hjemmefra

Opgørelse over forældrenes afstemning om det kommunale frokostmåltid

Mad i skolen

Madtilbuddet på skoleområdet er meget forskelligt fra skole til skole, både ift. de fysiske rammer og ift., hvordan der prioriteres på den enkelte skole. Der findes fire skoler med skolemadsordninger, hvor 50-75 % af eleverne spiser med. Andre steder kan eleverne købe mad i en mindre bod eller en større kantine eller trække en sandwich i en automat.

Frokostvaner opdelt på mellemtrin og udskoling (skoleår 2020/2021)

Sundhedsmålingen 2020/2021.

Produktionskøkkener – muligheder og udfordringer.

I budgetforliget for 2021-2024 blev der i investeringsplanen for 2024-2033 afsat 60 mio. kr. til at etablere 16 produktionskøkkener. Hensigten er at kunne tilbyde forældrebetalte måltider til alle skoler og til de dagtilbud og fritidstilbud, hvor det giver mening. For at sikre at produktionskøkkenerne og de nye skolemadsordninger bliver en succes, kan der blive behov for at prioritere midler til driften.

Det er blevet muligt, som forsøgsordning, at give tilskud til skolemaden til familier med lav indkomst (jf. Børne- og Undervisningsministeriet). Et tilskud kan bidrage til at reducere uligheden i sundhed, men skal prioriteres af byrådet.

Overvægt

Overvægt og svær overvægt berører et stort antal børn og unge. I Aarhus Kommune lever ca. 15,4 % af børn og unge med overvægt. Overvægtige børn og unge har dårligere mental sundhed, er oftere ensomme og har dårligere livskvalitet end andre børn og unge. Desuden er denne gruppe af børn i stor risiko for, at overvægten fortsætter ind i voksenlivet med øget risiko for følgesygdomme på både kort og længere sigt ([Vidensråd for Forebyggelse](#)). Der er en betydelig social ulighed i forekomsten af overvægt og svær overvægt. Den højeste forekomst af overvægt ses blandt børn og unge af forældre med lav socioøkonomisk position.

Forebyggelse af overvægt og svær overvægt hos børn og unge er en opgave for Sundhedsplejen jf. Sundhedsloven. I Sundhedsplejen screenes børn og unges vækst via undersøgelser i 0., 1., 6. og 9. klasse, hvilket er med til at opspore undervægt, overvægt og svær overvægt hos målgruppen. Dette giver en viden om vækststatus hos målgruppen og mulighed for at tilbyde specifikke og forebyggende indsatser.

Overvægtsindsatser i Aarhus Kommune

"Fedt for fight" - skolestarter er et tilbud til svært overvægtige børn i indskolingen (alders- og kønskorrigeret BMI >30). Indsatsen har eksisteret i mange år og er implementeret i Sundhedsplejens drift. Indsatsen består af 2 hjemmebesøg, 2-4 konsultationer i klinik og gratis tilbud om bevægelse "Herkules og Afrodite".

I perioden 2019-2022 har der været en forsøgsordning med en tidligere og mere rettidig overvægtsindsats i Syd- og Vestbyen. I denne indsats bliver målgruppen udvidet til at inkludere børn i 0.-6. klasse og børn med et lavere BMI (alders- og kønskorrigeret BMI > 27). Indsatsen omfatter længerevarende opfølgning og indeholder foruden konsultationer i klinik et familierettet gruppeforløb.

Se: [Er dit barn overvægtigt? Prøv Fedt for Fight](#)

Overvægt – en kompleks udfordring

Overvægtsområdet er komplekst og der er ikke nogen enkle løsninger eller entydige svar ift., hvilke indsatser, der virker.

I skoleåret 2020/2021 toppede overvægt blandt børn og unge i Aarhus Kommune med 15,4 %, og overstiger dermed budgetmålet på 15 %. Coronapandemien kan have haft indflydelse på dette, men andre faktorer kan også spille ind. Efter 2022 er der i Aarhus Kommune kun et tilbud til svært overvægtige børn i indskolingen og førskolebørn.

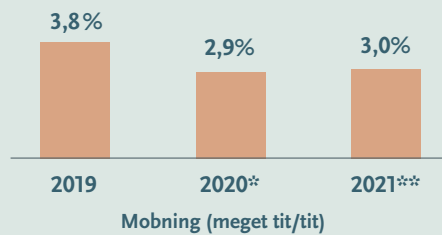
Der er stor viden om, hvilke faktorer der spiller ind ift. at forebygge overvægt, men mindre viden om, hvordan indsatser skal skrues sammen for at opnå en effekt. Derfor bør der i de kommende år afprøves nye indsatser/tiltag, der kan bidrage til viden om, hvordan overvægt i højere grad kan forebygges og behandles. Overvægt er ligeledes et prioriteret fokusområde i [Sundhedsaftalen](#).

Trivsel mod mobning

Mobning er handlinger, der holder en eller flere elever uden for fællesskabet, bevidst eller ubevidst. Mobning er, når drilleri ikke længere er for sjov, når konflikter ikke længere kan løses og udstødseshandlinger bliver systematiske. Mobning opstår i fællesskaber, som mangler noget positivt at samles om. Mobning kan desværre være den fællesskabsform, der skaber sammenhængskraft. Mobning foregår både i det fysiske rum og den digitale verden.

Andel af børn og unge i 4.-9. klasse, der oplever sig mobbet

Den nationale trivselmåling 4.-9. klasse ("Er du blevet mobbet i dette skoleår?").

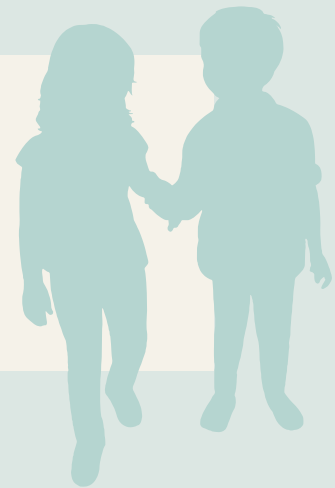
* Statistisk signifikant positiv udvikling fra 2019-2020.

** Statistisk signifikant positiv udvikling fra 2019-2021.

I Aarhus Kommunes [Antimobbestrategi](#) kan man læse, hvad skolerne er forpligtet til, hvis mobning finder sted. Der er fokus på det fælles ansvar mellem skole og hjem i det forbyggende samarbejde omkring børn og unges trivsel og udvikling.

Specialteam mod mobning

Børn og Unge har et specialteam mod mobning. Teamet yder rådgivning og vejledning ved bekymring, mistanke eller viden om, at et barn eller en ung har været udsat for mobning, og/eller hvor der er tale om et utrygt fællesskab. Der er et særligt fokus på arbejdet med forebyggelse og håndtering af sager.

Digital adfærd

Digitale teknologier og sociale medier spiller en central rolle i børnelivet i dag. I rapporten [Det gode børneliv](#) fortæller børnene at computerspil er den næstmest populære aktivitet i fritidslivet, og mange børn bruger flere timer om dagen foran computerskærmen eller mobiltelefonen.

God digital adfærd er et fælles ansvar mellem forældre og fagprofessionelle, hvorfor Børn og Unges indsats på området både er til forældre, fagprofessionelle og børnene og de unge. Fokus er på at sikre, at børn og unge har god digital adfærd.

§17.4 udvalget for mindre psykisk sårbarhed har haft fokus på teknologien, herunder sociale mediers rolle. Udvalget har drøftet forskellige aspekter af digitale mediers betydning for børn og unges mentale sundhed, og har med afsæt heri formuleret [10 anbefalinger](#) rettet mod både børn og unge, deres forældre og de professionelle omkring dem.

Børn og Unges indsatser

Digital Dannelse i 4. klasse er en workshop som arbejder med; online fællesskaber, digitale fodspor, privatindstillinger, billeder og videoer, sprog og misforståelser. Indsatsen har også et forældrespor.

Kritisk Tænkning på Nettet til 8. årgang er en workshop der arbejder med; online adfærd, Digitale påvirkninger, ytringsfrihed, radikaliserings mekanismer og visuelle virkemidler.

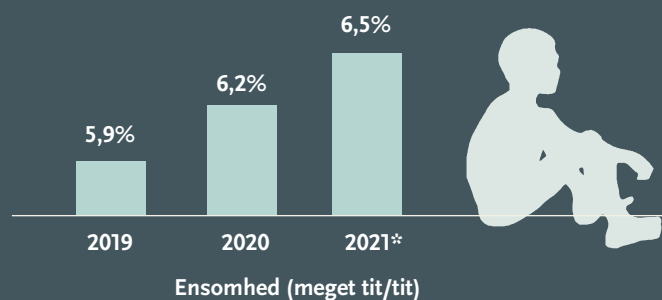
Digital Tryghed 24/7 er en ny indsats til forældre, der har børn i SFO'en.

Ensomhed

Ensomhed er en følelse af at være mere alene, end man ønsker. Ensomhed er samtidig et eksistensvilkår, en oplevelse, de fleste mennesker kender til – det er en del af det at være menneske.

Vi ved, at børn og unge, som gennem længere tid føler sig ensomme ofte bringer ensomheden videre med ind i voksenlivet, hvor det kan være svært at frigøre sig fra ensomheden. Derfor skal der sættes tidligt ind med både sundhedsfremmende og forebyggende indsatser rettet mod både børn, unge og deres forældre.

Andel af børn og unge i 4.-9. klasse, der føler sig ensomme

Den nationale trivselsmåling 4.-9. klasse ("Føler du dig ensom?").
* Statistisk signifikant negativ udvikling fra 2019-2021

Strategi for ensomhed

Byrådet har netop godkendt en fælles strategi mod ensomhed Aarhus for medborgerskab og fællesskab.

Formålet med en fælles strategi er, at alle borgere i Aarhus skal have mulighed for at bidrage med det, de er gode til og brænder for, og have mulighed for at være en del af et fællesskab.

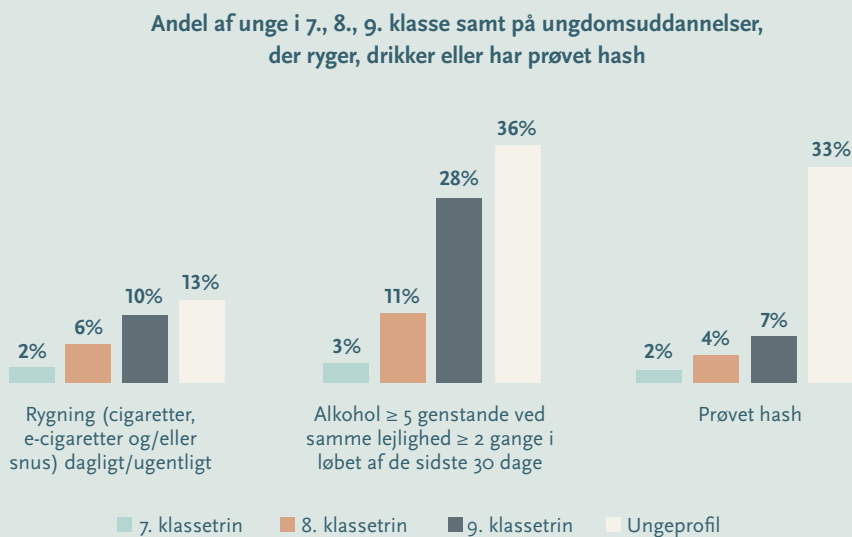
Strategien er blevet til i et samarbejde mellem magistratsafdelingerne og hensigten er, at de enkelte magistratsafdelinger forpligter sig til at arbejde med indsatser mod ensomhed.

Rusmidler

Rusmidler er stoffer, der påvirker den psykiske tilstand. Rusmidler er alkohol, nikotin, cannabis, kokain, morfinpræparater osv. De kan alle i varierende grad medføre afhængighed med tilvænning og abstinenssymptomer ved pludseligt ophør af indtagelsen.

Risikoadfærd som et stort alkohol-, tobaks- eller hashforbrug har negative konsekvenser for børn og unges helbred på kort og lang sigt. Dette kan f.eks. være i form af ulykker, slagsmål, sygdom eller psykosociale problemer samt forringet livskvalitet og mindsket læring.

Sundhedsmålingen 2020/2021 og Ungeprofilen 2020/2021. I Ungeprofilen (ungdomsuddannelser) omfatter rygning kun cigaretter.

Sammenhæng mellem brug af rusmidler i folkeskolealderen og brug af rusmidler på ungdomsuddannelsen

Elever, der har alkoholdebut som 14-årig eller yngre, har 4,7 gange højere risiko for at drikke alkohol minimum 1-3 gange om måneden i ungdomsuddannelsen sammenlignet med elever, der har alkoholdebut som 15-årig eller ældre.

Elever, der i folkeskolen har prøvet hash, har 8 gange højere risiko for at have røget hash inden for de seneste 12 måneder i ungdomsuddannelsen - sammenlignet med elever, der ikke har prøvet hash i folkeskolen.

Målet med forebyggelse af brug af rusmidler er at fremme sundhed og trivsel blandt børn og unge. Det skal bl.a. ske ved at udskyde alkoholdebut og opbygge en sundere alkoholkultur. Samtidig er målet at forhindre rygning og brug af hash eller andre stoffer. Det forebyggende arbejde bygger på sammenhængende og komplementerende indsatser i grundskolen/klub og med fokus på overgangen til ungdomsuddannelserne. I forebyggelsesarbejdet er der desuden stort fokus på forældresamarbejde og -involvering.

Eksempler på indsatser:

Samtale Mellem Generationer i udskolingen (SMG): SMG er et trivselsfremmende tiltag i udskolingen, der sætter fokus på dialog og samspil mellem forældre og de unge om specifikke temaer i ungdomslivet herunder rusmidler, festkultur og fællesskaber. Skolerne booker ca. 80 arrangementer om året. Klik [her](#).

Forældrevejledning om rusmidler- Tema-forældremøde om rusmidler i udskolingen (9. klasse): Rusmidler er et obligatorisk tema på 9. klassetrin. Temamødet har til hensigt at styrke forældrenes kompetencer ved at skabe rum for dialog og bringe viden i spil om bl.a. rusmidler, risikoadfærd, forælderrollen og dialog med den unge og overgangen fra skole til ungdomsuddannelse. Klik [her](#).

Seksuel sundhed og kønsidentitet

Børn i dagtilbud

Små børn er spontane og nysgerrige omkring krop og køn. Det er en del af deres naturlige udvikling. De udforsker egen og andres kroppe og er optaget af at kende forskel på køn. Børns seksualitet er spontan, sanselig og legende og foregår med hele kroppen. Børn fornemmer gådefuldheden, men har ikke forudsætninger for at forstå, hvad seksualitet er. Børns seksualitet kan ikke sammenlignes med voksnes.

Det er af stor betydning, at forældre og personale i dagtilbud har en god og åben dialog om små børns seksualitet. Læs f.eks. mere i Børn og Unges pjece [her](#).

Børn og unge i skolen

Seksualundervisning

Undervisning i det obligatoriske emne Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab skal ruste eleverne til at kunne handle og træffe kompetente valg ift. egen og andres seksuelle sundhed og trivsel. Vejledning og en værktøjskasse til seksualundervisning findes [her](#).

Seksualundervisningen kan suppleres med forskellige gratis tilbud som eksempelvis [Uge Sex](#), som alle skoler i Aarhus Kommune tilmelder sig, eller følgende:

- [Seksualundervisning til 7., 8. og 9.klasser – Ung-ynge undervisning ved Sex & Samfund](#)
- [Normkritisk LGBTQIA´+ - Ung-ynge undervisning ved Normstormerne](#)
- [Dating for sugar og nøgenbillede ved Reden Ung](#)

Det siger unge fra Børn- og Ungebyrådet om seksualundervisningen:

Åben samtale og tryghed i undervisningen er vigtig. Lærerne skal have viden, og der skal undervises i alle emner, også selvom det er akavet.

Andel af børn og unge, der svarer 'ja' til spørgsmål om viden vedr. seksuel sundhed

Sundhedsmålingen 2020/2021.

Respekt for Grænser

Respekt for Grænser yder rådgivning og vejledning ved bekymring, mistanke eller viden om, at et barn eller en ung har været udsat for et seksuelt overgreb, og tilbyder sparring vedr. digitale sexkrænkelser. Antallet af henvendelser har de sidste år ligget mellem 75 og 85, hvoraf ca. 10 % fører til, at der arbejdes videre med sagen.

Respekt for Grænser bidrager desuden løbende til det forebyggende arbejde i dagtilbud, skoler og klubber. Dette sker eksempelvis ved:

- Årlig dialog om det lokale beredskab
- Et modul i den obligatoriske grunduddannelse af nye ledere i Børn og Unge
- Udvikling af forebyggende materiale til dagtilbud og skole/klub.

Respekt for Grænser er en del af det fælles kommunale beredskab.

Tandsundhed

Den kommunale tandpleje tilbyder opsøgende, forebyggende og behandlende tandpleje til alle børn på 0-17 år og til voksne med særlige behov. Lovgrundlaget er Sundhedslovens kapitel 37, udmøntet i Tandplejebekendtgørelsen §§ 1-19.

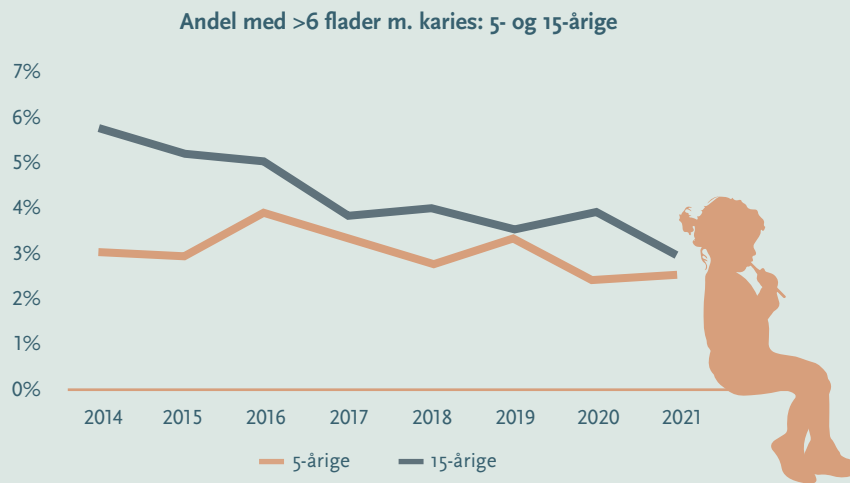
Børne- og ungdomstandplejen (BUT) har 64.000 børn og unge i målgruppen og et budget på ca. 100 mio. kr. BUT er organiseret i seks geografiske klinik-netværk (Skæ Tovshøj, Møllevang, L.A. Ringsvej og Søndervang) samt en specialafdeling for bøjlebehandling, Aarhus Tandregulering (Viby).

Tandplejen har i alle tilbud et overordnet fokus på **sunde tænder hele livet og lighed i sundhed**.

BUT tilrettelægges som individuel tandpleje efter behov med fokus på at etablere gode tandplejevaner:

- God hjemmetandpleje og høj tilslutning til/brug af tandplejetilbuddet.
- Tidlig og rettidig indsats betyder at også sygdomsstandsede og funktionsbevarende behandling sker på mindst indgribende niveau.
- Det individuelle tilbud suppleres af forebyggende besøg i dagtilbud, klasseundervisning på skoler, mødregrupper, FIV m.v.

Voksentandplejen omfatter Omsorgstænderpleje (primært plejekrævende ældre), Specialtandpleje (primært sindslidende og udviklingshæmmede) og Socialtandpleje (hjemløse m.fl.). Tilbuddene tilrettelægges i samarbejde med MSO og MSB. Der er i alt ca. 3.100 borgere i disse tandplejeordninger. Budgettet er ca. 13 mio. kr.

I forhold til landsgennemsnittet har 5- og 15-årige i Aarhus Kommune en god tandsundhed. Det er lykket at nedbringe andelen, der har over seks flader med karies. Der er fortsat et udviklingspotentiale, hvorfor der løbende bliver lavet tiltag for at fastholde den positive udvikling.

Aktuelle indsatser i Tandplejen

Ny start i Tandplejen – fra 'babymøder' og FIV til individuelle indkald

Førstefødte børn og deres forældre har indtil nu fået tilbud om gruppevis introduktion til tandpleje og Tandplejen, mens de individuelle besøg for de fleste først startede ved 3-årsalderen. Fra medio 2022 indkaldes alle børn individuelt i 14-16 måneders-alderen til første besøg i Tandplejen. Den tidlige indsats er vigtig for en god start 'fra første tand' og giver mulighed for en specifik risikovurdering og individuel understøttelse af hjemmetandpleje i den enkelte familie.

Udvidelse af det kommunale tandplejetilbud med de 18-21-årige

Der er fra Finansloven 2022 og frem afsat midler til en gradvis udvidelse af det kommunale tandplejetilbud med de 18-21-årige. Her er tale om meget store årgange i Aarhus Kommune pga. tilflyttende studerende; fuldt indfaset ultimo 2025 vil det betyde en forøgelse af Tandplejens brugerunderlag med op til 30 %. Den tilhørende lov og bekendtgørelse er ikke vedtaget endnu, men forventes stadig at træde i kraft 1. juli 2022, med tilbagevirkende kraft for de unge, der er fyldt 18 år i første halvår 2022.

Beslutningsmemo

7. april 2022

Side 1 af 2

Emne **Budgettema 5: Trivsel og mental sundhed**
Til Rådmandsmøde 20. april 2022

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Budgettemaet trivsel og mental sundhed er dagsordenssat på møde i Børn og Unge udvalget den 4. maj 2022. Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen mhp. at Rådmanden kvalificerer og godkender materialet til udvalgsrådet.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles at Rådmanden drøfter indholdet mhp. kvalificering og godkendelse forud for fremsendelse til Udvalgsrådførelse.

Sundhed

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 89 76

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

"Stigende mistrivsel i samfundet" blev på Byrådsmødet den 23. februar defineret som et "vildt" problem og tilføjet som Byrådets syvende strategiske udfordring. Emnet er derfor et særlig vigtigt fokusområde på tværs af Aarhus Kommune, og særligt for arbejdet i Børn og Unge.

Direkte e-mail:
ernm@aarhus.dk

Sag: 22/025584-4
Sagsbehandler:
Erik Ngo Mikkelsen

Budgettemaet er målrettet trivsel og mental sundhed i den brede børnegruppe, og præsenterer indsatser, der skal styrke fællesskab og børnemiljøerne i dagtilbud, skole og klubber. Formålet er at flere børn og unge trives og oplever at være en del af et robust og inkluderende fællesskab, som styrker deres mentale sundhed samtidig med at færre får behov for en individuel indsats eksempelvis fra PPR. Budgettemaet skal ses i sammenhæng med budgettemaet: PPR – tidligere indsats og tættere på praksis.

De tre indsatser fremgår herunder i overskriftsform, og uddybes i bilag 1: Budgettema trivsel og mental sundhed

1. Samarbejdet mellem og med forældrene samt understøttelse af forælderrollen
2. Et styrket samarbejde mellem skole og sundhedsplejeindsats på mellemtrinnet
3. Screening af partner for fødselsdepression.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Materialet er kvalitetssikret i Budget og Regnskab forud for fremsendelse til Rådmandsmødet.

5. Videre proces og kommunikation

Tidsplan for budgettema 5: Trivsel og mental sundhed

7. april 2022
Side 2 af 2

Dato	Møde
4. maj	Udvalgsmøde

Børn og Unge

Aarhus Kommune

Trivsel og mental sundhed

På tværs af landet ses en stigning i andelen af børn og unge i udfordringer, hvilket også er belyst i den nye analyse af bredere børnefællesskaber – på almenområdet, specialområdet og PPR.

Budgettemaet er målrettet den brede børnegruppe med indsatser, der styrker børnemiljøerne generelt, så færre børn og familier får behov for en individuel indsats eks. fra PPR. Temaet skal derfor ses i sammenhæng med budgettemaet som opfølgning på PPR-analysen.

Temaet skal ses i tæt kobling til den 7. strategiske udfordring ”stigende mistrivsel i samfundet”.

Trivsel og mental sundhed

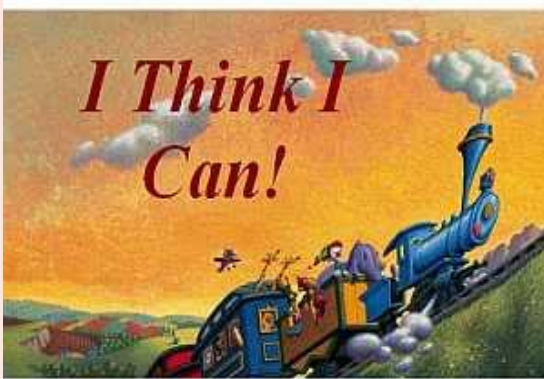
Udgangspunktet for de foreslåede indsatser:

- Samarbejdet med og mellem forældrene er afgørende for at lykkes med det brede børnefællesskab i gruppen/ klassen
- Udfordringerne ses ofte i overgangene i barnets liv, fx ved start i skole eller den begyndende pubertet. Flere og flere forældre føler sig ikke klædt på til at tackle udfordringerne og rækker ud til sundhedspleje og pædagogisk personale for råd og vejledning.
- Vigtig med fokus på barnets og den unges naturlige udvikling og de individuelle udfordringer
- Tidlig tilknytning: Ny øremærket barselsorlov medfører behov for fødselsdepressions indsats til partner

Trivsel og mental sundhed

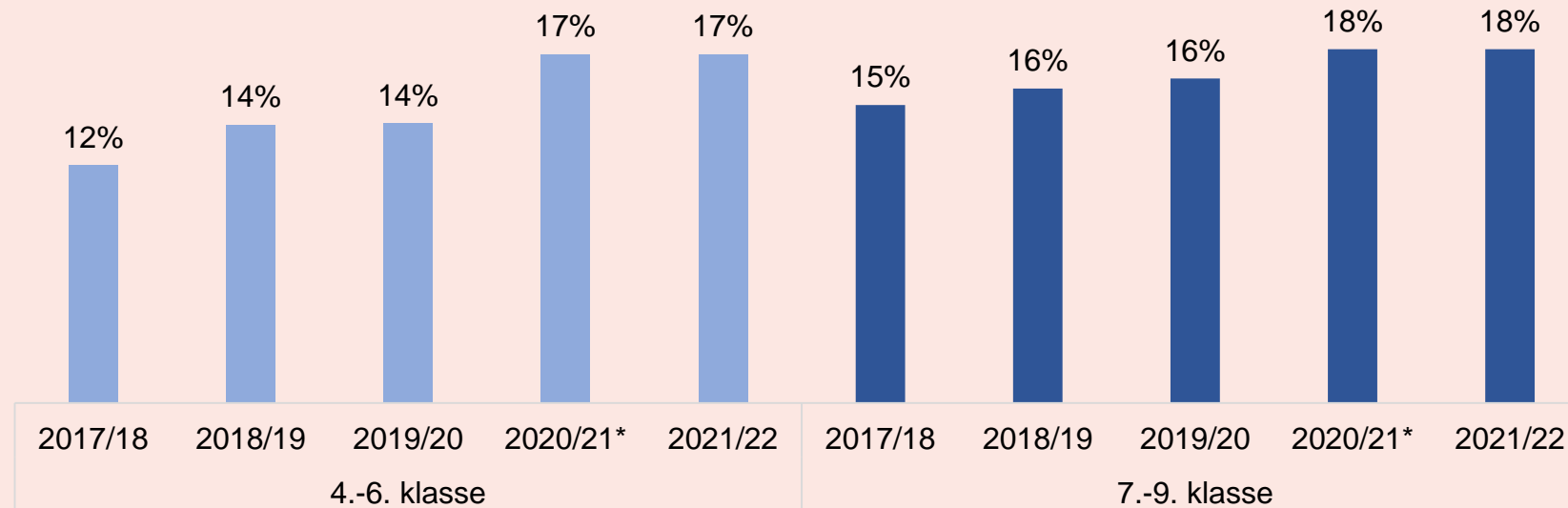
*”Mental sundhed er en tilstand af **trivsel**, hvor det enkelte menneske kan udfolde sine evner, håndtere dagligdagsudfordringer og stress og indgå i fællesskaber med andre mennesker.” (Sundhedsstyrelsen)*

De fleste børn møder perioder med udfordringer undervejs i opvæksten. Det er afgørende, at de voksne er rustede til at hjælpe børnene og de unge godt videre, så små udfordringer ikke udvikler sig.

Trivsel og mental sundhed

Andel elever med 'lav livstilfredshed'
fordelt på klassetrin og skoleår

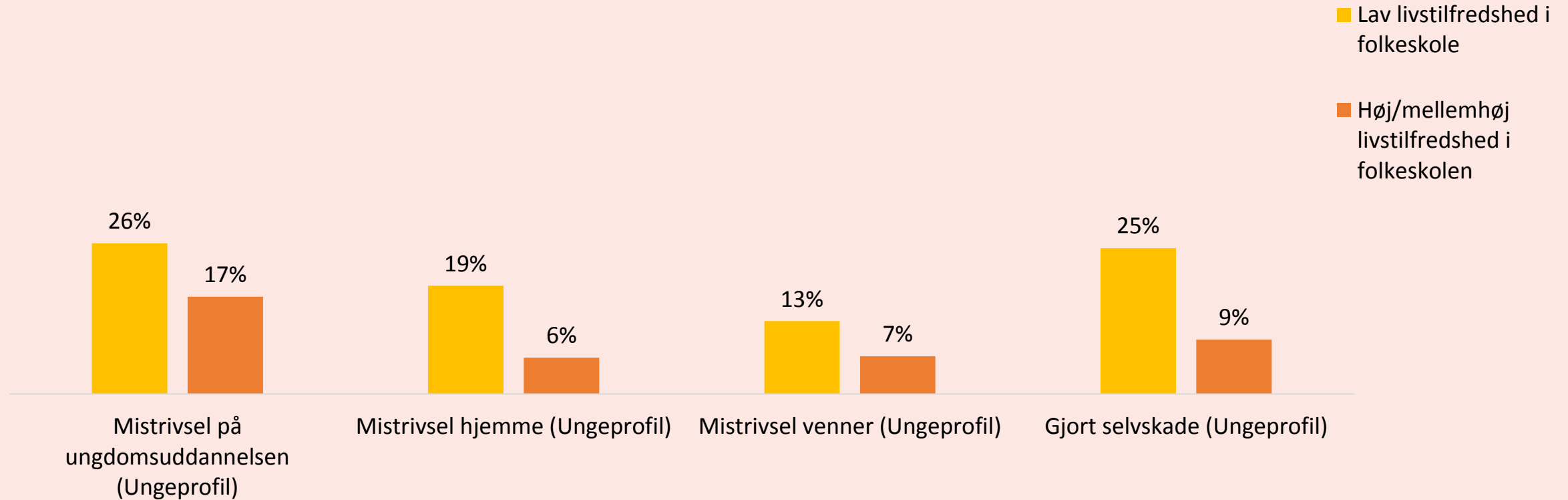

- Mest mistrivsel blandt piger
- Stigende mistrivsel med stigende alder
- Mest mistrivsel blandt børn fra lavere socialgrupper

*Statistisk signifikant stigning fra 2017/2018 til 2020/2021

Sammenhæng mellem livstilfredshed i folkeskolen og trivsel på ungdomsuddannelse

Indsatserne

1. Samarbejdet mellem og med forældre samt understøttelse af forælderrollen

- Systematik i arbejdet med forældresamarbejde og understøttelse
- Forældremøder i 1. 5. og 8. → klassefællesskabet og trivsel

2. Et styrket samarbejde mellem skole og sundhedsplejeindsats på mellemtrinnet

- Klasseforløb omkring pubertetsundervisningen med fokus på klassens trivsel, fællesskabet og livsmestring
- Styrket individuel opfølgning fra sundhedsplejen til børn med inddragelse af deres forældre.

3. Screening af partnere for fødselsdepression

- Screening og henvisning til egen læge
- Kan skaleres med fødselsdepressionsgrupper for partnere

Økonomien

(2022-priser i 1.000 kr.) – drift	2023	2024	2025	2026
1. Samarbejdet mellem og med forældre samt understøttelse af forælderrollen	1.090	1.170	1.170	1.170
2. Et styrket samarbejde mellem skole og sundhedspleje på mellemtrinnet	413	826	826	826
3.a Screening af partnere for fødselsdepression	568	784	784	784
3.b Fødselsdepressionsgrupper til partnere	299	343	339	339
I alt	2.370	3.023	3.119	3.119

Børn og Unge, marts 2022,
 Kontaktpersoner: Ulla Parbo Hefsgaard, Lis Fenger, Erik Mikkelsen, Sundhed
 Dato for udvalgsbehandling: 04.05.2022

Trivsel og mental sundhed

Hvorfor fremsendes budgettemaet?:

På tværs af landet ses en stigning i andelen af børn og unge i udfordringer, hvilket også er belyst i den nye *analyse af bredere børnefællesskaber – på almenområdet, specialområdet og PPR*, i Aarhus Kommune. Heraf fremgår at flere og flere børn indstilles til pædagogisk- psykologiske vurderinger, hvilket kræver flere ressourcer til individuelle forløb. Ressourcer, som ofte går fra understøttelsen af robuste børnefællesskaber og andre trivselsfremmende indsatser.

Den negative udvikling gør sig også gældende ind i voksenlivet, hvor vi kan se at særligt de unge kvinder har det svært. Det er på den baggrund besluttet, på Byrådsmødet den 23. februar, at definere ”stigende mistrivsel i samfundet” som et vildt problem og tilføje det som den 7. strategiske udfordring. Emnet er derfor et særligt vigtigt fokusområde på tværs af Aarhus Kommune, og særligt for arbejdet i Børn og Unge.

Temaet er målrettet den brede børnegruppe og præsenterer indsatser, der vil styrke børnemiljøerne i dagtilbud, skole og klubber, så færre børn og familier får behov for en individuel indsats eks. fra PPR. Mange børn vil undervejs i deres opvækst møde udfordringer i fht. deres trivsel. Her er det vigtigt, at de voksne omkring børnene er rustede til at hjælpe dem godt videre i fællesskabet, når det bliver lidt svært. På den måde undgår vi, at de små udfordringer udvikler sig. Temaet skal også ses i sammenhæng med budgettemaet som opfølgning på PPR-analysen.

Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?:

Mental sundhed defineres af Sundhedsstyrelsen som ”en tilstand af trivsel, hvor det enkelte menneske kan udfolde sine evner, håndtere dagligdagsudfordringer og stress og indgå i fællesskaber med andre mennesker”. For barnet og dets forældre er barnets trivsel og mentale sundhed derfor af afgørende betydning i alle facetter af livet. For samfundet har forebyggende og tidlige sundhedsfremmende indsatser en stor trivselsmæssig og økonomisk værdi, da mental sundhed er med til at styrke barnets livsbane og medvirker til, at barnet undgår alvorlige (og omkostningstunge) udfordringer senere i livet.

Hvilke løsningsmuligheder er der?:

Børns trivsel og mentale sundhed påvirkes af mange forskellige faktorer, f.eks. vilkårene i familien, kammerater, bevægelse, mad, søvn, overvægt, digitale medier, rusmidler og hverdagen i dagtilbud eller skole. Denne kompleksitet giver særlige vilkår, udfordringer og muligheder for arbejdet med at fremme mental sundhed hos alle børn og unge. Men vi ved, at en af de stærkeste faktorer for at forebygge mistrivsel er, hvis barnet indgår i et robust og rummeligt børnefællesskab.

De voksne omkring børnene er afgørende for at vi lykkes med de brede børnefællesskaber og her spiller samarbejde med og mellem forældrene en vigtig rolle. Udfordringerne kalder derfor på et styrket fokus på forældresamarbejde og en helhedsorienteret indsats for børnenes sundhed og trivsel herunder et stærkt fokus på fællesskaber. De centrale arenaer er familien, sundhedsplejen, dagtilbuddet, skolen og fritidstilbud, hvor man kan arbejde med at fremme alle børn og unges trivsel og mentale sundhed.

Arbejdet med børns trivsel, mentale sundhed og fællesskaber kræver samtidig et kontinuerligt, systematisk og tværfagligt fokus, hvilket derfor er grundlaget for de beskrevne indsatser. Vi ved også, at det særligt er i overgangene, at børn og unge bliver udfordret på deres trivsel eksempelvis ved overgang fra hjem til dagtilbud, fra dagtilbud til skole, fra barn til ung i puberteten og skole til ungdomsuddannelse. Det betyder, at Børn og Unge skal have et særligt fokus på trivslen og fællesskabet i de perioder.

En stærk tilknytning mellem barn og forældre er afgørende for en god start på børnelivet. Her kommer forældrenes egen trivsel til at have en afsmittende effekt på barnets tilknytning og derved på barnets trivsel. Børn og Unge har indsatser til mødre og familien, som samlet enhed. Men med den øremærkede barselsorlov til partner kommer en vigtig opgave ift. screening og en indsats mod fødselsdepression til medforælder. I det følgende beskrives tre forskellige spor, som skal styrke børn og unges trivsel og mentale sundhed.

1. Samarbejdet mellem og med forældre samt understøttelse af forælderrollen

De voksne omkring børnene spiller en afgørende rolle ift. at skabe og opretholde det gode børnefællesskab. Når eks. en børnehavegruppe eller klasses trivsel udfordres, så ved vi, at engagement og positivt fællesskab i forældregruppen kan være med til at vende en negativ udvikling.

Samtidig kan der for de fleste forældre opstå perioder, hvor forælderrollen bliver udfordret; Hvordan støtter man bedst sit barn, når det rammes af fx uro, ængstelse eller følelsen af at være udenfor? Hvordan rummer

Børn og Unge, marts 2022,
 Kontaktpersoner: Ulla Parbo Hefsgaard, Lis Fenger, Erik Mikkelsen, Sundhed
 Dato for udvalgsbehandling: 04.05.2022

man barnets bekymringer uden at komme til at forstærke det svære? Ofte ses udfordringerne i overgangene i barnets liv, fx ved start i skole eller den begyndende pubertet. Flere og flere forældre føler sig ikke klædt på til at tackle udfordringerne og rækker ud til sundhedspleje og pædagogisk personale for råd og vejledning.

Med denne indsats sættes fokus på samarbejdet mellem og med forældrene samt på understøttelse af forælderrollen. Gennem sundheds-/pædagogfaglige oplæg og dialoger på forældremøder i dagtilbud, skole og klubber, tages udgangspunkt i, hvordan de voksne omkring børnene sammen støtter børnenes trivsel og udvikling bedst - individuelt og i fællesskaberne. Fra Familieiværksætterne og Samtale Mellem Generationer er der gode erfaringer med gruppeforløb for forældre. Forældrene får fælles indsigt i børn og unges udvikling, i forælderrollen og kan spejle sig i hinanden samtidig arbejdes med forældrenes rolle i styrkelse af gruppens fællesskab. For at sikre en systematik i arbejdet med forældresamarbejde og understøttelse i skolen afsættes der med indsatsen bl.a. tid til at lærer, sammen med en sundheds/pædagogiskfaglig medarbejder, skal gennemføre dialoger på forældremøder på 1. 5. og 8. klasses trin, med udgangspunkt i klassefællesskabet og klassens trivsel. Der arbejdes med en lignende systematisk model for forældremøder i dagtilbud.

2. Et styrket samarbejde mellem skole og sundhedsplejeindsats på mellemtrinnet

Med puberteten, forandringer og nye forventninger opstår der på mellemtrinnet stigende mistrivsel hos flere elever og ofte udfordringer i klassens dynamik. De sociale medier og digital adfærd kommer til at fylde mere, og fællesskabet udfordres. Det foreslås at udvide sundhedsplejens indsats og samarbejde med læreren i 6. klasse for at understøtte trivslen for det enkelte barn, men også for klassen som helhed.

Sundhedsplejersken vil sammen med klassens lærere facilitere klasseforløb omkring pubertetsundervisningen med fokus på klassens trivsel, fællesskabet og livsmestring. Forløbene tilpasses de aktuelle udfordringer i klassen og forudsætter et tæt samarbejde mellem sundhedsplejerske og lærer. Indsatsen indeholder en styrket individuel opfølgning fra sundhedsplejen til børn, som udviser begyndende tegn på mistrivsel med inddragelse af deres forældre.

3. Screening af partnere for fødselsdepression

I 70 af landets 98 kommuner screener man partneren for fødselsdepression selvom det kun er lovpligtigt at screene mødre. Aarhus Kommune screener alene mødre for fødselsdepression, ligesom der alene findes et kommunalt tilbud til mødre med fødselsdepression. Med den nye øremærkede barsel til far/partner vil vi se flere medforældre på længere forældreorlov og en ligestilling på området er derfor højaktuel. Ifølge dansk forskning forventer man, at 7-8 procent af nybagte fædre får en fødselsdepression. I nuværende praksis henvises far/partner til egen læge, såfremt Sundhedsplejen opsporer en far/partner med fødselsdepression.

Det vil være af stor betydning for både barnets og hele familiens trivsel, hvis vi kan tilbyde screening for fødselsdepression til alle nye forældre. Sundhedsplejen vil foretage screeningen ved en udvidelse af hjemmebesøget på 20 minutter ved barnets 2. måned. For fødselsdepressionsramte partnere anbefales at tilbyde fødselsdepressionsgrupper tilsvarende de forløb som mødre med fødselsdepression modtager i dag. Gruppeforløbene består af otte mødegange, med deltagelse af en sundhedsplejerske med specialviden i fødselsdepression.

Hvilke ressourcer er der behov for?:

Nedenfor ses udgifterne forbundet ved de fire spor. De er præsenteret med en gradvis indfasning, der tager højde for, at der også er behov for udvikling førend fuld implementering.

(2022-priser i 1.000 kr.) – drift	2023	2024	2025	2026
1. Samarbejdet mellem og med forældre samt understøttelse af forælderrollen	1.090	1.170	1.170	1.170
2. Et styrket samarbejde mellem skole og sundhedspleje på mellemtrinnet	413	826	826	826
3.a Screening af partnere for fødselsdepression	568	784	784	784
3.b Fødselsdepressionsgrupper til partnere*	299	343	339	339
I alt	2.370	3.023	3.119	3.119

* 3.b kan kun gennemføres, hvis 3.a også gennemføres.

Beslutningsmemo

29. marts 2022

Side 1 af 2

Emne **Budgettema: Ny madkultur på skolerne**
Til Rådmandsmøde

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forslaget fremsendes, som en del af budgettemaerne, der skal drøftes i Børn og Unge-udvalget. Dette budgettema: Ny madkultur på skolerne drøftes på udvalgsrådet den 4. maj 2022.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Rådmanden bedes drøfte og tage stilling til:

- Indhold og evt. forslag til ændringer af budgettemaet: Ny madkultur på skolerne
- om budgettemaet kan godkendes til videre behandling.

Sundhed, Fællesfunktionen, Sektion 2

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 51 57 51 29

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

I budgettemaet om en ny madkultur på skolerne beskrives, hvordan der sikres en god start for skolemaden i Aarhus, samt hvordan skolemadsordningerne fremtidssikres igennem driftstilskud til produktionskøkkenerne og mulighederne for at yde tilskud til maden til familier med lav indkomst.

Direkte e-mail:
milk@aarhus.dk

Sag: 22/025589-1
Sagsbehandler:
Mia Lundby Kragelund

Budgettemaet kommer omkring følgende fire overskrifter

Udvikling, afprøvning og evaluering af model for nye skolemadsordninger

Det foreslås, at der nedsættes en arbejdsgruppe med deltagelse af relevante decentrale fagpersoner, der skal undersøge og udvikle et design, arbejde med lokal inddragelse og nye ideer.

Driftstilskud til produktionskøkkenerne

Med nye køkkener er der tale om en helt ny opgave, i en større skala end hidtil. Den daglige drift af køkkenerne med tilbud om sunde bæredygtige madordninger på skolerne skal fremtidssikres via et driftstilskud.

Tilskud til familier med lav indkomst

Tilskud til familier med lav indkomst kan bidrage til at mindske ulighed i sundhed. Det er nu muligt via forsøgsordning at give tilskud til familier med lav indkomst (jf. Børne- og Undervisningsministeriet).

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Der tages udgangspunkt i en indfasning af midler til ovennævnte overskrifter i perioden 2023-frem. Se nærmere i budgettemaets økonomi afsnit.

29. marts 2022
Side 2 af 2

5. Videre proces og kommunikation

Tidsplan for budgettemaet.

Dato	Møde
4. maj	Fremlæggelse på Udvalgsmøde

Børn og Unge, [07.03.2022]

Kontaktpersoner: [Mia Lundby Kragelund, Sundhed]

Dato for udvalgsbehandling: 04.05.2022

Budgettema: Ny madkultur på skolerne

Hvorfor fremsendes budgettemaet?:

Når børn og unge spiser sund mad og deltager i et fællesskabende måltid, har det en positiv indvirkning på børnene og de unges sundhed, trivsel, læring og udvikling. Med et fremtidigt fokus på klima og bæredygtighed, står maden og måltidet overfor en stor forandring både i samfundet, men også for det enkelte barn i dagtilbud, skole og klub. En ny madkultur kan være en del af løsningen på byrådets 7 strategiske udfordringer ift. "klima og bæredygtighed" samt "Sundhed i alt/ ulighed i sundhed".

I Aarhus Kommune har byrådet allerede taget de første skridt ved at prioritere anlægsmidler til 16 produktionskøkkener¹. Det næste skridt er at sikre velfungerende madordninger på alle skoler med levering til dagtilbud og klubber, hvor der er behov for det. For at lykkes med dette, skal skolemaden være et sundt tilbud alle har lyst og råd til og det er afgørende, at økonomien sikres via driftstilskud. Prioriteres der ikke driftsmidler, forventes det at gå ud over skolernes øvrige budget. På den baggrund er der skoler, som ikke er motiverede til at få etableret et køkken. Kommer de nye køkkener dårligt fra start, risikeres det desuden at forældrene ikke vælger skolemaden til, og skolerne kan potentielt stå tilbage med nye køkkener, der ikke bliver anvendt.

Dette budgettema uddyber hvordan der sikres en god start for skolemaden i Aarhus, samt hvordan skolemadsordningerne fremtidssikres igennem driftstilskud til produktionskøkkenerne.

Relevante data, økonomi og nøgletal:

De nuværende madordninger i dagtilbud, skoler og klubber er mangeartede, varierende i kvalitet og afhænger i høj grad af lokale prioriteringer.

I årene 2017 – 2019 er der samlet set prioriteret ca. 10 mio. kr. årligt decentralt på skolerne til at drive madtilbud. Langt de fleste skoler bruger 200-600.000 kr. af egne midler til at sikre driften af kantinerne. Tilmed har flere skoler de seneste år nedlagt deres madordning pga. underskud. Der er også enkelte skoler, hvor økonomien balancerer. Erfaringerne viser, at skoler/køkkener med større volumen (inkl. levering til dagtilbud) har lettere ved at sikre økonomien - men flere forhold har betydning, fx hvor købestærke forældregruppen i distriktet er og om der er indtægter fra fx dagtilbud, mødeforplejning eller andre indtægtskilder. Med muligheden for at produktionskøkkenet skal kunne levere til anden skole og evt. dagtilbud og klubber, er der yderligere opmærksomhedspunkter som har indflydelse på driftstilskuddet fx transport af maden til andre enheder og forskellige behov for levering til dagtilbud, skoler og klubber områderne imellem.

Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?:

Madordninger i skole, dagtilbud og klubber bidrager til at fremme børn og unges sundhed, trivsel, læring og udvikling². Sunde mad- og måltidsvaner bliver gennem madordninger en naturlig del af hverdagen hos børn og unge. Det forventes, at en ny madkultur på skolerne kan bidrage til at styrke de brede børnefællesskaber, mindske andelen af overvægtige børn og unge og reducere ulighed i sundhed.

Madordningerne skal bestå af sund, økologisk og klimavenlig mad. Børn og unge kan inddrages i madordningerne, hvor der er fokus på madlavning, klima og bæredygtighed, fx ved også at etablere en køkkenhave.

Hvilke løsningsmuligheder er der?:

Udvikling, afprøvning og evaluering af model for nye skolemadsordninger

For at sikre en tværfaglig opgaveløsning og inddragelse lokalt allerede fra starten af arbejdet med at etablere produktionskøkkenerne, forslås det at nedsætte en arbejdsgruppe med deltagelse fra decentrale fagpersoner, der skal undersøge, udvikle og afprøve et design, der kan sikre bæredygtige løsninger. Ved etableringen af de første produktionskøkkener, vil der være fokus på at sikre en lokal forankret proces med inddragelse af elever, forældre, medarbejdere og ledelse på skolerne, så madordningen skaber mest mulig værdi for børnene og de unge. Ligeledes skal der udvikles og afprøves nye ideer til, hvordan børn og unge inddrages i madproduktionen, så de nye køkkener kan rumme inddragelse i en form, der har øje for storproduktion,

¹ Jf. Budget 2021: [Investeringsplan 2024-2033 \(aarhus.dk\)](#)

² [vidensraad maaltidsvaner indhold_digi_0.pdf](#)

Børn og Unge, [07.03.2022]

Kontaktpersoner: [Mia Lundby Kragelund, Sundhed]

Dato for udvalgsbehandling: 04.05.2022

samtidig med at børnene og de unge opnår læring af inddragelsen. Der skal ses på, hvordan levering til anden skole, dagtilbud og klub kan ske på en klimavenlig måde. Herudover kan ideer som f.eks. en lokal køkkenhave eller brug af et korps af frivillige medhjælpere afprøves.

Driftstilskud til produktionskøkkenerne

For at fremtidssikre den madkultur, de nye produktionskøkkener skal bidrage med, er det afgørende, at der afsættes midler til driften, ud over de midler som skolerne selv bidrager med. Med nye køkkener er der tale om en helt ny opgave, i en helt ny skala. Der foreslås derfor en indfasning af driftstilskud på 600.000 kr. pr. produktionskøkken/administrative fællesskab svarende til 2 skoler. Beløbet udgør halvdelen af, hvad andre erfaringer viser³. Men der er usikkerhed forbundet med beregningen af behov for driftstilskud grundet manglende erfaringer fra lignende ordninger. Det anbefales derfor, at der foretages en løbende evaluering af de økonomiske forhold. Hvis det besluttet at prioritere tilskud til familier med lav indkomst, vil det betyde øget tilslutning og dermed sikring af omsætning – også i de udsatte områder.

Driftstilskuddet omfatter ligeledes en faglig understøttelse af arbejdet med udviklingen af de nye køkkener og en ny madkultur både ift. det sundhedsfaglige, pædagogiske og organisatoriske. Erfaringer fra dagtilbudsrådet viser, at der løbende er brug for at sikre retning og kvalitet ift. ernæring, indkøb, hygiejne, klimavenlig og bæredygtig mad, samt netværk for det køkkenfaglige personale. Det foreslås, at der hertil afsættes 400.000 kr. i 2023 og herefter 600.000 kr. om året.

Det betyder, at der i 2023 kan indfases et driftstilskud til de eksisterende 5 produktionskøkkener (=10 skoler). Herefter indfases driftstilskud til 3 nye køkkener i 2024, yderligere 4 køkkener i 2025, 3 køkkener i henholdsvis 2026 og 2027 samt 4 i 2028. Driftstilskuddet vil i 2027 være 11,4 mio. kr. og fra 2028 og frem 13,2 mio. kr.

Tilskud til familier med lav indkomst

Skolemadsordningerne kan bidrage til at reducere ulighed i sundhed ved at give tilskud til familier med lav indkomst. Det er nu muligt, som en forsøgsordning, at give tilskud til skolemaden til familier med lav indkomst (jf. Børne- og Undervisningsministeriet)⁴. Et måltid, vil koste 5, 10, 15, 20 kr. afhængig af forældrenes indkomst (beregnet ud fra en måltidspris på 22 kr.). Et driftstilskud indfases fra 2024 på skoler, der kan levere et måltid mad. Se tilskud i 2024-2026 nedenfor. Tilskuddet i 2027 være 8,9 mio. kr., i 2028: 9,4 mio. kr.

Hvilke ressourcer er der behov for?:

Driftstilskud til en ny madkultur, samt projektmidler til udvikling, afprøvning og evaluering fra 2023-2026.

(2022-priser i 1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026
Udvikling, afprøvning og evaluering af model for nye skolemadsordninger	350	350	350	0
Driftstilskud til produktionskøkkenerne (600.000 kr. pr. køkken)	3.400	5.400	7.800	9.600
Tilskud til familier med lav indkomst (drift) ⁵		6.800	7.500	8.100
I alt	3.750	12.550	15.650	17.700

Skaleringsmuligheder:

Driftstilskuddet pr. køkken kan skales ned til fx 300.000 eller op til 800.000 kr. (henholdsvis 7.2 og 18.2 mio. kr./år) En nedskalering vil betyde, at skolerne er nødt til at prioritere midler fra andet budget. Der kan evt. udvikles en fordelingsnøgle, som tilpasses skolernes forskellige vilkår for at få et rentabelt produktionskøkken. Men der er pt. ikke tilstrækkelig viden til at vurdere økonomien for driften af de nye køkkener.

³ De 600.000 mio. kr. pr. administrativt fællesskab tager udgangspunkt i beregninger fra eksisterende madordninger i Aarhus Kommune. I København ydes der et tilskud på 600-650.000 kr. pr. madskole (500 elever). Køkkenerne i Aarhus bliver forventelig til 1000-1500 elever.

⁴ Det forventes, at en lovændring på området behandles i Folketinget i april 2022

⁵ Beregningen tager udgangspunkt i antal fripladsordninger i SFO i Aarhus Kommune, med inspiration fra KBH's tilskudsmodel, plus administration.

Budgettema: Ny madkultur på skolerne

Fra anlæg til en ny madkultur på skolerne

Anlægsmidler 60 mio. kr. til 16 køkkener

Vi er alle rollemodeller

Mål: At børn og unge møder gode rollemodeller, der skaber nærvær og glæde omkring maden og måltidet.

Forslag til, hvordan man kan inddrage børnene og de unge i hverdagens aktiviteter:

SUNDHEDSPOLITIKKEN 2015-2018

Vi vil arbejde for:

- En mad- og måltidskultur, hvor det sunde valg er let og attraktivt.
- Gode rammer i daginstitutioner, skoler og familier for udvikling af børn og unges bevidsthed om sund mad og sunde vaner

BØRNE- OG UNGEPOLITIKKEN

Vision:

- Børn og unge, der deltager i og inkluderer hinanden i fællesskaber
- Glade, sunde børn og unge med selvværd

SANSER

Oplevelser og erfaringer med:

- smag
- duft
- syn

En god start – og fremtidssikring

Byrådets 7 strategiske udfordringer

- *Klima og bæredygtighed*
- *Sundhed – ulighed i sundhed*

Aarhus mål

- *En by hvor alle er sunde og trives*
- *En by med fællesskab og medborgerskab*

1

En god start – er medvirkende til succes

2

Robust forretningsmodel og fremtidssikring af en ny bæredygtig madkultur.

3

Økonomisk udsatte børn skal ikke ekskluderes

Løsningsmuligheder

1

Udvikling, afprøvning og evaluering af model for nye skolemadsordninger
Arbejdsgruppe, udvikling af design, lokal inddragelse, nye ideer.

(2022-priser i 1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026
Udvikling, afprøvning og evaluering af model for nye skolemadsordninger	350	350	350	0

2

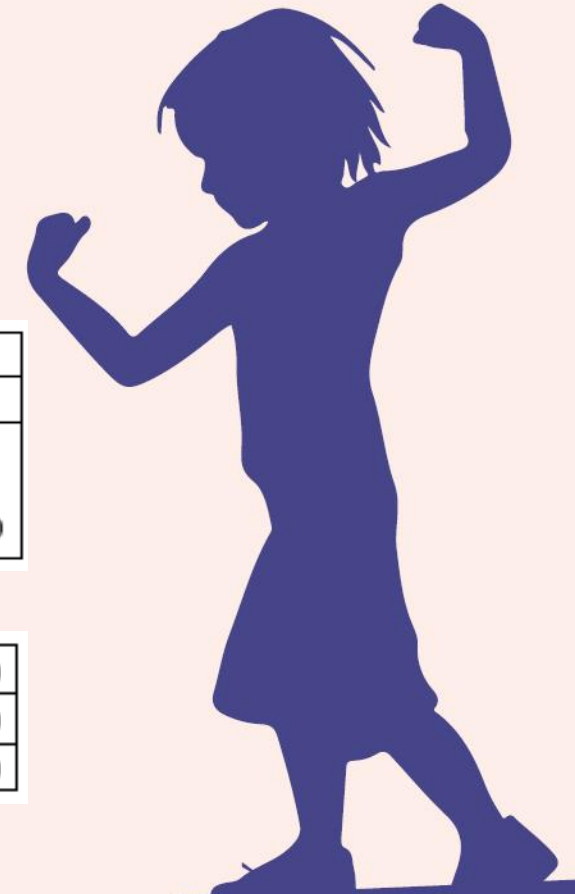
Driftstilskud til produktionskøkkenerne

For at fremtidssikre en ny madkultur er det afgørende, at der afsættes midler til driften.

(2022-priser i 1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Antal køkkener	5	8	12	15	18	22
Driftstilskud til produktionskøkkenerne (600.000 kr. pr. køkken) + sundhedsfaglig understøttelse	3.400	5.400	7.800	9.600	11.400	13.800

Skaleringsmulighed

300.000 kr. pr. køkken	1.900	3.000	4.200	5.100	6.000	7.200
800.000 kr. pr. køkken	4.400	7.000	10.200	12.600	15.000	18.200
1.200.000 kr. pr. køkken	6.400	10.200	15.000	18.600	22.200	27.000

Løsningsmuligheder

3

Tilskud til familier med lav indkomst

Forældrene betaler 5,10,15,20 kr. pr. måltid afhængig af deres indkomst (måltidspris 22 kr.).

(2022-priser i 1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Tilskud til familier med lav indkomst (drift)		6.800	7.500	8.100	8.900	9.400

Skaleringsmulighed: Der afsættes en pulje midler, hvorfra tilskuddet til forældrene udregnes.

Beslutningsmemo

7. april 2022

Side 1 af 3

Emne **Implementering af anbefalinger vedrørende klagesagsarbejdet**
Til Rådmanden

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Helle Bach Lauridsen har fremsendt forslaget i forlængelse af beslutning på rådmandsmøde 30. november 2021.

Her blev besluttet, at der til et rådmandsmøde i februar skulle udarbejdes en ny indstilling. Det har ikke været muligt at færdiggøre indstillingen i februar, især grundet en stor mængde andre sager (aktindsigtsbegæringer) i starten af 2022.

Indstillingen skulle indeholde:

- *En konkret dato for, hvornår 24 timers service skal være implementeret i hele organisationen. Inkl. prøvehandlinger.*
- *Hvilke rettigheder man har som borger ift. klagesagsadgang. Og hvordan vi kommunikerer disse - fx hjemmeside eller en folder. Opmærksomhed på tonen i kontakten.*
- *Forslag til at ændre klagesagsniveauer, herunder data der belyser den beslutning*
- *Desuden blev det godkendt at det nye (nuværende) udvalg modtager en skriftlig orientering om arbejdet med klager i 1. kvartal 2022. I andet halvår 2022 følges op med en temadrøftelse. Herunder en drøftelse om udvalgets løbende inddragelse i konkrete sager.*

I bilag 1 til 3 findes materiale med forslag som besluttet i bullit 1-3 ovenfor.

Det bemærkes, at forslaget om kommunikation til borgerne er et foreløbigt produkt, som vil blive tilpasset i samarbejde med Kommunikation. Det skal ses i lyset af, at Borgmesterens Afdeling netop nu undervejs med en plan for hvordan Magistraten¹ skal involveres i det videre arbejde med ”Håndtering og læring af uoverensstemmelser og klager”. Der er brug for at samtænke de tværmagistratslige tiltag, der er undervejs, med Børn og Unges udmøntning af anbefalingerne om klagesager. Herunder er der drøftelser i Sekretariatschefgruppen om udarbejdelse af en grundlæggende, tværmagistratslig, kommunikation om tilgangen til arbejdet med klager. Borgmesterens afdeling udarbejder udkast til dette.

Af samme grund foreslås, at den planlagte udvalgsorientering afventer de initiativer, der kommer ud af arbejdet i Borgmesterens Afdeling, så der er mulighed for at sikre en koordineret dialog med udvalget, både hvad angår indhold og timing.

¹ Jævnfør magistratsindstilling om ”Roller og opgaver for opfølgingsudvalget” af 7. februar. Findes [Her](#)

BØRN OG UNGE
Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

Sekretariat-Rådhuset
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 89 40 47 16

Direkte e-mail:
shln@aarhus.dk

Sag: 21/080773-16
Sagsbehandler:
Søren H. L. Nielsen

Endelig gøres opmærksom på, at der vil være udfordringer forbundet med at indføre detaljerede retningslinjer for 24-timers service i de lokale tilbud. Det er beskrevet i bilag 1.

7. april 2022
Side 2 af 3

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles

1. at rådmanden vedtager endelige retningslinjer for 24-timers service i fællesfunktionerne senest i juni måned med ikrafttræden og implementering i det kommende skoleår. (Jævnfør bilag 1) Parallelt hermed afklares hvilke forventninger, der skal stilles til de lokale tilbud. Chefgruppen indstiller, at der ikke udarbejdes egentlige retningslinjer til disse.
2. at hjemmesiden hurtigst muligt opdateres med en foreløbig tekst (Bilag 2)
3. at rådmanden godkender en justering af klagehierarkiet, så der fremover kun er adgang til én fælles behandling hos direktør og rådmand (Jævnfør bilag 3)
4. at planen for udvalgets orientering/drøftelse af arbejdet med klager afventer arbejdet i Borgmesterens afdeling

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Med forslaget tages de næste skridt i implementeringen af anbefalingerne om arbejdet med klager i Børn og Unge.

Herunder vil der fremover være egentlige retningslinjer hvordan Børn og Unge yder 24-timers service ved klager. Det vil samtidig give mulighed for en tydeligere forventningsafstemning med borgerne, når der klages.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Der er ikke direkte økonomiske konsekvenser. Forslagene forudsættes udmøntet indenfor eksisterende budgetter.

Der vil dog blive tale om at prioritere behandlingen af klagesager, hvilket kan have afledte effekter for tidsforbruget på området. I Sekretariatet er den foreløbige erfaring at 24-timers service i den indledende sagsbehandling tager lidt længere tid. Til gengæld opleves at borgere tager godt imod, hvilket på sigt kan betyde at der klages færre gange i den enkelte sag og/eller der spares tid i den dialog, der ofte følger efter lokalt.

5. Videre proces og kommunikation

Sekretariatet arbejder videre med at udmønte anbefalingerne fra rapporten om klagesager. Der vil blive fremsendt endelige retningslinjer til beslutning medio juni. Herunder forslag til kommunikation.

7. april 2022
Side 3 af 3

Bilag 1. Implementering af 24-timers service i Børn og Unge

7.april 2022
Side 1 af 5

1. Baggrund

Rapporten "Klagesager i Børn og Unge" blev færdiggjort ultimo 2021. Herunder en række anbefalinger til det fremadrettede arbejde med klager.

På rådmandsmøde den 30. november 2021 blev det i den forbindelse besluttet at anbefalingen "*Mere mundtlighed i behandlingen af klager og kritiske henvendelser*" skulle prioriteres. Herunder, at der skulle udarbejdes en plan for hvordan og hvornår der kan fastlægges retningslinjer for brugen af 24-timer-service i Børn og Unge.

2. Status

I forlængelse af at cheftemaet og Sekretariatet i marts 2021 modtog fælles undervisning i styrket borgerkontakt/forældrekontakt, har Sekretariatet om-
lagt praksis. Den overvejende del af de klager der sagsbehandles for rådmand, direktør og Børn og Ungechefer behandles nu i overensstemmelse med de grundlæggende principper i metoden, bl.a. en hurtig, telefonisk kontakt. Fraregnet sager om genberegning og sprogscreening (se mere i afsnit 3.1) arbejdes dermed efter principperne i styrket borgerkontakt/forældrekontakt i de fleste klagesager, som indgår til Fællesfunktionerne.

Erfaringerne peger på, at 24 timers servicen bliver taget godt mod hos borgerne. Men der er behov for dialog med kontorerne og lederorganisationerne, inden der vedtages endelige retningslinjer for den samlede organisation.

Samtidig er der et hensyn til at der er kommunikeret projektstop og fokus på at konsolidere driften efter en lang corona-periode. Der betyder implementering af nye, forpligtende retningslinjer bredt i organisationen bør afvente.

Endelig er der brug for at sikre at de ledere og medarbejdere, der skal om-
lægge praksis, har haft en rimelig mulighed for at modtage undervisning og/eller kan få hjælp og sparring når retningslinjerne træder i kraft.

I tiden frem til de endelige retningslinjer er vedtaget, ydes fortsat 24-timers service for klager, der behandles for rådmand, direktør og Børn og Ungechefer.

Nedenfor er beskrevet de spørgsmål, der skal tages stilling til i perioden frem til vedtagelse af endelig retningslinjer og implementering

3. Udestående spørgsmål

Som nævnt har Sekretariatet praktiseret 24-timers service siden foråret 2021. Det vurderes derfor ikke, at der er behov for yderligere prøvehandlinger. Baseret Sekretariatets erfaringer og dialog med kontorerne vil der blive

BØRN OG UNGE
Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

Sekretariat-Rådhuset
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 89 40 47 16

Direkte e-mail:
shln@aarhus.dk

Sag: 21/080773-8
Sagsbehandler:
Søren H. L. Nielsen

formuleret retningslinjer for 24 timers service i Fællesfunktionerne. Umiddelbart vil det administrative merarbejde være begrænset, da den største del af de relevante henvendelser i forvejen behandles (og dokumenteres) efter principperne i styrket borgerkontakt.

7.april 2022
Side 2 af 5

Parallelt hermed skal det afklares hvilke forventninger, der skal kommunikeres til de lokale ledere.

3.1 Afklaring af sagstyper, der skal være omfattet af 24-timers service i fællesfunktionerne

Klager til fællesfunktionerne

I udgangspunktet skal alle klager, der modtages i fællesfunktionerne, være omfattet af 24-timers service. Der gælder både klager med og uden en formel klageadgang til eksterne organer.

Hurtig kontakt til borgerne har som udgangspunkt værdi i de fleste tilfælde, hvor borgerne udtrykker utilfredshed. Dels med henblik på at få afdækket præcist, hvad klagen handler om. Dels for at forsikre borgeren om at klagen er modtaget og bliver behandlet. Endelig giver kontakten mulighed for at lave aftaler om sagsbehandlingen.

Der findes dog enkelte sagstyper hvor 24-timers service ikke er relevant. Til eksempel er henvendelser om genberegning af indkomster/fripladser formelt klager. Men de er helt regelbundne, sjældent særligt konfliktfyldte og bliver oftest besvaret indenfor få dage. Et andet eksempel er klager over sprogscreening. Her tilbydes forældrene efter fast procedure et møde, når der klages. Den procedure bør også som udgangspunkt fastholdes. Den er i god overensstemmelse med principperne i styrket borgerkontakt.

Det skal afklares om der er brug for at undtage flere sagstyper generelt. Det vil ske i dialog med kontorerne i Fællesfunktionerne.

Kritiske henvendelser i fællesfunktionerne

En del henvendelser indeholder kritik uden formelt, juridisk at være en klage og uden decideret at bruge ordet "klage". Det ændrer ikke på, at de vil være hensigtsmæssigt at behandle dem principperne i styrket borgerkontakt – herunder 24-timers service.

Det er brug for at overveje om der også er behov for egentlige retningslinjer for den type henvendelser. Det vil ske i dialog med fællesfunktionerne og lederforeningerne.

3.2 Procedurespørgsmål

Klager til lokale Ledere og medarbejdere

Klager i Børn og Unge behandles som udgangspunkt af den nærmeste leder for den klagen vedrører / den der har truffet afgørelsen.

7.april 2022
Side 3 af 5

Det betyder, at klager over medarbejdere og beslutninger truffet af medarbejdere typisk blive behandlet af en pædagogisk leder eller dagtilbuds-, skole eller FU-leder. Udgangspunktet vil parallelt dertil være, at 24 timers service ydes af nærmeste leder, der oftest vil have mandat til at træffe nye beslutninger i sagen.

Som nævnt i beslutningsmemoet, kan der være betænkeligheder ved at indføre detaljerede retningslinjer for 24 timers service i de lokale tilbud. På den ene side er det vigtigt, at borgerne oplever hurtig respons, når de henvender sig med kritik. Det gælder så meget desto mere, når de henvender sig til det tilbud kritikken vedrører. De fleste konflikter løses bedst og hurtigst tæt på, hvor de er opstået. Det vil bidrage til at løse mange sager enklere. Samtidig er der et hensyn til at undgå, at borgerne klager direkte til chefer, direktør og rådmænd, fordi der skabes en forventning om at sagsbehandlingen, så fremskyndes.

Omvendt vil det være administrativt tungt at dokumentere og følge op på sådanne retningslinjer. Samtidig vil et håndfast krav til de lokale ledere kunne generere procesklager i sig selv, i det omfang, det ikke er muligt at leve op til det.

Det skal afklares hvilken betydning en forpligtelse til 24-timers service vil have for de lokale ledere, inden der tages stilling til hvilke forventninger, der skal stilles til dem. Vil det være realistisk at de vil kunne nå at foretage opkald til de borgere, der henvender sig? Det vil ske i dialog med lederforeningerne.

Klager der behandles i fællesfunktionerne bortset fra Sekretariatet

Det skal indledningsvist nævnes, at det samlede antal klager, når "genberegningssager" og "sprogscreeningsager" fraregnes (se afsnit 3.1) er ret begrænset. Fraregnet disse sager modtog de enkelte kontorer til eksempel i 2021 mellem nul og fem klager, jævnfør en optælling af sager i journaliseringsystemet.

Klager i Børn og Unge behandles som nævnt ovenfor som udgangspunkt af den nærmeste leder for den klagen vedrører / den der har truffet afgørelsen. Det gælder uanset hvem klagen er stilet til, når den modtages.

Det betyder, at klager over (afgørelser truffet af) medarbejdere i kontorerne vil blive behandlet af en sektionsleder eller kontorchef. Udgangspunktet vil derfor være, at 24 timers service ydes af nærmeste leder, der som udgangspunkt vil have mandat til at træffe nye beslutninger i sagen og/eller sende den til fornyet behandling.

Det skal afklares om der er sagstyper, for eksempel afgørelsessager, hvor det er mere hensigtsmæssigt, at sagsbehandler selv foretager opkaldet. Det vil ske i dialog med kontorerne i Fællesfunktionerne med opmærksomhed på, at uddannelsen i styrket forældrekontakt, som udgangspunkt tilbydes til ledere.

7.april 2022
Side 4 af 5

Det skal afklares hvilken betydning en forpligtelse til 24-timers service vil have for de centrale ledere. Vil det være realistisk at de vil kunne nå at foretage opkald til de borgere, der henvender sig?

Foreløbige erfaringer / Klager der behandles i Sekretariatet

Langt den største del af de klager, der modtages i fællesfunktionerne, behandles i Sekretariatet, som har arbejdet med styrket borgerkontakt/forældrekontakt siden foråret 2021. Klager, der behandles i Sekretariatet, adskiller sig fra klager, der modtages i lokale tilbud eller i fællesfunktionernes øvrige kontorer på flere måder.

Klagerne vil oftest vedrøre forhold i lokale tilbud (eller i sjældne tilfælde forvaltningens kontorer) Det betyder, at de som udgangspunkt har været behandlet mindst én gang. Det betyder, at der vil være behov for at involvere de tilbud/kontorer, der klages over, og der sjældent kan træffes beslutninger umiddelbart.

Det betyder også, at sagsbehandlingen som udgangspunkt er skriftlig. Klagesagsbehandlingen fokuserer på om klagesagen er behandlet i overensstemmelse med relevante retningslinjer og lovgivning. Herunder om de lokale tilbuds / fællesfunktionernes skøn og faglige vurderinger er relevante og sagligt begrundede. Desuden vil processen og dialogen med borgerne blive vurderet med respekt for det lokale ledelsesrum.

Opkaldene tjener derfor dels til at forsikre borgerne om klagen er modtaget. Dels til at få uddybet klagens indhold. Og endelig til at få forklaret (og eventuelt afklaret) den videre sagsbehandling. Opkaldene foretages typisk af en sagsbehandler i Sekretariatet. Det er også af praktiske grunde, da cheferne rent praktisk sjældent vil kunne foretage opkaldet indenfor de 24 timer.

Sagsbehandlerne har ikke beslutningskompetence; men erfaringerne frem til nu peger alligevel på, at borgerne tager godt imod opkaldene.

Mulighed for "loop back"

Et vigtigt greb i Styrket Forældrekontakt er at arbejde for at sikre, at klagen behandles tættest muligt på, hvor problemet/uenigheden er opstået.

Når der ikke er tale om klager over afgørelser, er det derfor vigtigt at have øje for, om den leder eller medarbejder, der klages over, har været inddraget. De foreløbige erfaringer peger på, at det er vigtigt, at sagsbehandlerne

altid har det grundlæggende mandat at kunne formidle sager tilbage til fornyet dialog med de lokale tilbud.

7.april 2022
Side 5 af 5

Frem mod vedtagelsen af endelige retningslinjer, vil der blive samlet op på Sekretariatets foreløbige erfaringer med henblik på at vurdere, om der er behov for justeringer i praksis, inden der vedtages endelig retningslinjer. Opsamlingen vil indgå i dialogen med de øvrige kontorer og lederforeningerne.

3.3 Kommunikation og back up

En stor del af Børn og Unges ledere har modtaget, eller vil modtage undervisning i styrket borgerkontakt inden 1. august. De vil dermed være klædt på til at praktisere 24-timers service fra det kommende skoleår.

For den gruppe vil implementeringen formodentlig primært bestå i kommunikation om de kommende retningslinjer på møder for kontorchefer (strategigruppen) og møder i de faglige netværk.

Møderne vil blive suppleret med indlæg i ugepakker og evt. Børn og Unge-nyt.

Der vil dog være ledere, der ikke har modtaget undervisning, eller som har brug for at få genopfrisket tilgangen inden de praktiserer 24-timers service.

Der er derfor brug for at udarbejde en plan for hvem der skal stille sig til rådighed for råd og sparring til dem.

Notat

7. april 2022
Side 1 af 3

Bilag 2. Foreløbig kommunikation om klager i Børn og Unge

1. Baggrund

Rapporten "Klagesager i Børn og Unge" blev færdiggjort ultimo 2021. Herunder en række anbefalinger til det fremadrettede arbejde med klager.

På rådmandsmøde den 30. november 2021 blev det i den forbindelse besluttet at anbefalingen "Tydelig kommunikation målrettet borgerne som redegør for klagemuligheder" skulle prioriteres.

2. Status

Efter rådmandsmødet i november har der været dialog i Sekretariatschefgruppen om en grundlæggende tværmagistratslig kommunikation om kommunens tilgang til arbejdet med klager. Det skal ses i lyset af, at Byrådets Opgaveudvalg i sidste periode netop havde fokus på klager og kom med flere anbefalinger på området. Borgmesterens afdeling vil tage initiativ til at sikre en fælles beskrivelse af tilgangen til arbejdet.

Da der således er en fælles kommunikation på vej, foreslås at Børn og Unge på kort sigt kommunikerer som angivet nedenfor på hjemmesiden. Teksten vil blive finpudset og tilpasset i samarbejde med Kommunikation, i forbindelse med overførslen til hjemmesiden.

Der tilpasses efterfølgende afhængigt af den fælles kommunikation der vedtages i Sekretariatschefgruppen.

Bemærk at forslaget til foreløbig kommunikation forudsætter, at der tages beslutning om at tilpasse klagehierarkiet. (Bilag 3)

3. Foreløbig kommunikation

Tekst til hjemmesiden:

Spørgsmål, kritik og klager

Undrer du dig over beslutninger i dit barns tilbud, eller er du utilfreds med en afgørelse du har modtaget? Så vil vi gerne i dialog med dig.

Uoverensstemmelser, skuffede forventninger og kommunikation, der brister, en uundgåelig del af hverdagen hvor mange mennesker indgår i relationer med hinanden. Det gælder også i borgernes møde med Børn og Unge, både de mange dagtilbud, skoler og UnglAarhus-tilbud og i forvaltningen. Samtidig er det uundgåeligt, at der begås fejl når 14.000 medarbejdere skal sørge for de Aarhusianske børns trivsel, læring og udvikling.

BØRN OG UNGE

Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

Sekretariat-Rådhuset

Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 89 40 47 16

Direkte e-mail:
shln@aarhus.dk

Sag: 21/080773-10
Sagsbehandler:
Søren H. L. Nielsen

Hvis du står i den situation, vil vi først og fremmest opfordre dig til at kontakte dem, der har taget en beslutning, du undrer dig over, eller truffet en afgørelse du er utilfreds med. Vi ved nemlig, at de fleste uoverensstemmelser bedst løses, så tæt som muligt på hvor de er opstået. Det er også her misforståelser bedst kan opklares. Så overvej i første omgang, om en snak med den lokale leder kan være en ide?

7. april 2022
Side 2 af 3

Nogle gange slår det ikke til. Så kan der være brug for at få en forklaring fra andre eller måske for at klage.

Hvis det er tilfældet, er der to veje, afhængigt af hvad din sag drejer sig om.

- *Hvis du har modtaget en afgørelse, findes der for nogle sagstyper et klageorgan uden for Børn og Unge, man kan henvende sig til. Det kan for eksempel være afgørelse om optagelse i særlige dagtilbud eller specialpædagogisk bistand. Det vil fremgå af klagevejledningen i den afgørelse, du har modtaget, hvis der findes et klageorgan uden for Børn og Unge og hvordan du klager dertil.*
- *For rigtig mange dagligdags beslutninger og forhold i dagtilbud, skoler og fritidstilbud, er der ikke adgang til at klage til nogen uden for Børn og Unge. I stedet kan du henvende dig og klage til næste led i Børn og Unges ledelseshierarki.*

Nedenfor kan du se, hvordan ledelseshierarkiet ser ud på de tre største områder i Børn og Unge.

Spørg endelig på forhånd, hvis du er i tvivl

Mange synes det er svært og måske lidt grænseoverskridende at aflevere kritik eller at sende en klage. Nogle gange kan det være rart at vende det med nogen, der "kender systemet" - uden at være helt tæt på - inden man beslutter sig for at tage kontakt.

Er du i tvivl om hvor du skal henvende dig? Eller vil du høre mere om, hvad der sker med din henvendelse, hvis du tager kontakt til os med kritik?

Så kontakt Sekretariatet på sekretariatet@mbu.aarhus.dk Vi vil ringe dig op, og hjælpe med at finde svar på dine spørgsmål.

Hvis du hellere vil tale en uvildig person uden for Børn og Unge, kan Aarhus Kommunes borgermæglere være en mulighed. Dem kan du læse mere om her: [Borgermægler \(aarhus.dk\)](http://Borgermægler.aarhus.dk)

7. april 2022
Side 3 af 3

Klagehierarkier (foldes ud ved klik)

På dagtilbudsområdet er hierarkiet således:

Pædagog

Pædagogisk leder

Dagtilbudsleder

Børn og Ungechef

Direktør og Rådmand (Behandles samlet én gang)

På skoleområdet er hierarkiet således:

Lærer/pædagog

Eventuel afdelingsleder

Skoleleder

Børn og Ungechef

Direktør og Rådmand (Behandles samlet én gang)

På klubområdet er hierarkiet således:

Pædagog

Vice FU leder

FU leder

Børn og Ungechef

Direktør og Rådmand (Behandles samlet én gang)

Notat

7. april 2022
Side 1 af 4

Bilag 3. Justering af klagehierarki i Børn og Unge

Rapporten "Klagesager i Børn og Unge" blev færdiggjort ultimo 2021. Herunder en række anbefalinger til det fremadrettede arbejde med klager.

På rådmandsmøde den 30. november 2021 blev det i den forbindelse besluttet at delanbefalingen " *Der tages stilling til klagehierarkiet i Børn og Unge (hvor der ikke er lovbestemt, ekstern klageadgang)*" skulle prioriteres.

Indledningsvist gøres opmærksom på at det interne hierarki typisk er relevant hvor borgerne ønsker at gøre indsigelse / "klage" over afgørelser, adfærd eller handlinger, som ikke kan påklages til anden myndighed. Altså typisk i situationer, hvor borgere ønsker at klage over beslutninger eller faktisk forvaltningsvirksomhed, som ikke er afgørelser i juridisk forstand.

Afgørelser, der kan påklages til anden myndighed, er ikke omfattet af nedenstående.

Nedenfor findes baggrund, status og forslag til justeret klagehierarki.

1. Baggrund og status

Når en borger henvender sig til kommunen med en beklagelse / klage (herunder dagtilbuddet, skolen eller klubben) er det i Børn og Unge fast praksis, at henvendelsen som udgangspunkt skal besvares af nærmeste overordnede leder/chef i forhold til den person/det tilbud, som der klages over. Hvis borgeren sender henvendelsen direkte til et "højere niveau" (for eksempel rådmand eller direktør) videresendes henvendelsen derfor som altovervejende hovedregel til nærmeste leder/chef for den person eller det tilbud, der klages over. Vedkommende leder/chef vil så stå for at besvare klagen.

Det indebærer at en klage som udgangspunkt kan behandles op til fem gange. For eksempel på dagtilbudsområdet hos pædagogisk leder, dagtilbudsleder, Børn og Ungechef, direktør og rådmand.

Fordelene ved den praksis er først og fremmest, at klager behandles tættest muligt på den dagligdag, hvor utilfredsheden er opstået. Desuden giver det mulighed for at borgerne, hvis situationen ikke kan løses lokalt, kan få behandlet deres sag hos chefer, der ikke er direkte involveret.

Bagsiden af ordningen er, at det kan synes som en lang vej, før sagen er "klaget færdig" hos Børn og Unge. Samtidig betyder organiseringen i Børn og Unge, at det er vanskeligt rent praktisk at sikre, at det ikke bliver de samme sagsbehandlere og ledere/chefer, der behandler sagerne flere gange, når de er nået til fællesfunktionerne.

BØRN OG UNGE
Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

Sekretariat-Rådhuset
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 89 40 47 16

Direkte e-mail:
shln@aarhus.dk

Sag: 21/080773-11
Sagsbehandler:
Søren H. L. Nielsen

7. april 2022
Side 2 af 4

Klager til Forvaltningschefer og Børn og Ungechefer

Både klager til Børn og Ungecheferne over lokale tilbud og klager til forvaltningscheferne over kontorerne i fællesfunktionerne er som udgangspunkt blevet behandlet i Sekretariatets afdeling på Grøndalsvej. Godkendelse sker via enten sektionsleder i Sekretariatet eller Sekretariatschefen. Der er ikke truffet formel beslutning om sagsgangen efter etablering af Sektionslederfunktionen.

I forbindelse med behandling af klager over lokale tilbud etableres ofte møde mellem borgerne, Børn og Ungecheferne og lokale ledere. I et møde vil eventuelle misforståelser kunne afklares, tilbuddenes dispositioner kan forklares, og der er mulighed for at træffe nye aftaler og beslutninger.

Klager til direktør og rådmand

Klager til direktøren over Børn og Ungechefer / Forvaltningschefer vil som udgangspunkt blive behandlet af Sekretariatets afdeling på rådhuset. Godkendelse sker via Sekretariatschefen.

Klager til rådmanden over direktøren vil også som udgangspunkt blive behandlet af Sekretariatets afdeling på rådhuset. Godkendelse sker via Sekretariatschefen.

Fælles for behandlingen af klager hos rådmanden og direktøren er, at der som udgangspunkt er tale om en skriftlig klagesagsbehandling. Klagesagsbehandlingen fokuserer på om klagesagen er behandlet i overensstemmelse med relevante retningslinjer og lovgivning. Herunder om de lokale tilbuds / fællesfunktionernes skøn og faglige vurderinger er relevante og sagligt begrundede. Desuden vil processen og dialogen med borgerne blive vurderet med respekt for det lokale ledelsesrum.

Det skal sluttelig nævnes, at det er meget få sager, hvor der klages til direktøren og rådmanden over Børn og Unge- eller forvaltningschefernes sagsbehandling. I 2021 har der til eksempel været to klagesager, hvori der er sendt svar fra en af de to eller begge. Begge sager vedrørte i udgangspunktet lokale tilbud.

Det skal i den forbindelse dog også nævnes, at der modtages mange "kritiske henvendelser" til rådmanden, hvor borgerne giver udtryk for utilfredshed. Udgangspunktet er her, at disse ud fra en konkret vurdering sendes til behandling det sted i fællesfunktionerne, der har den relevante kompetence.

Sager der primært har politisk eller holdningsmæssig karakter behandles i Sekretariatet på rådhuset.

7. april 2022
Side 3 af 4

2. Forslag til nyt klagehierarki

Som det fremgår af ovenstående, har behandlingen af klager forskellig karakter, alt efter om der klages over lokale tilbud/kontorer i fællesfunktionerne eller om klagen vedrører Børn og Unge- / Forvaltningscheferne.

Der er til gengæld ikke megen indholdsmæssig forskel på behandlingen af klager over Børn og Unge- / Forvaltningscheferne og direktøren.

Samtidig er det vanskeligt internt i Børn og Unge at finde relevante sagsbehandlere og chefer, der kan tage stilling til sagerne i de tilfælde, hvor der klages over direktøren. Det betyder at den reelle merværdi, der ligger i den sidste klagesagsbehandling er begrænset. Sagsoplægget vil oftest være stort set enslydende, som ved klager til direktøren.

Dog er der den vigtige forskel at rådmanden, som øverste administrative og politiske leder af Børn og Unge, tager endelig stilling til sagen. Deri ligger også en værdi for borgerne, der dermed har "klaget færdig", så sagen kan afsluttes i Børn og Unges regi. Det giver borgeren mulighed for at henvende sig til Borgmesterens Afdeling¹, Ombudsmanden eller det kommunale tilsyn. Fælles for disse instanser er dog, at de ikke er forpligtede til at tage sager op.

For at tilgodese det hensyn og samtidig sikre at hver klagesagsbehandling tilfører reel værdi for borgerne, foreslås at justere klagesagshierarkiet.

Justeringen vil medføre, at klager over Forvaltnings-/Børn og Ungechefer fremover kun behandles én gang. Til gengæld godkendes svarene af både direktør og rådmand.

Samtidig beslutes, at svar på klager fra Forvaltnings- / Børn og Ungechefer godkendes via sektionsleder i Sekretariatet på Grøndalsvej 2 og svar på klager fra direktør og rådmand godkendes af Sekretariatschefen. Dette skal sikre, at der så vidt som muligt sagsbehandles af forskellige sagsbehandlere og ledere/chefer ved hver klagesagsbehandling.

Klagesagshierarkierne ser herefter således ud på de tre store driftsområder:

På dagtilbudsområdet er hierarkiet således:

Pædagog

Pædagogisk leder

Dagtilbudsleder

Børn og Ungechef

Direktør og Rådmand (Behandles samlet én gang)

¹ Borgmesterens afdeling vil kun sjældent gå ind i enkeltsager på magistratsafdelingernes område. Det sker som udgangspunkt kun, hvis der er tale om meget alvorlige sager, eller mange henvendelser om samme emne.

7. april 2022
Side 4 af 4

På skoleområdet er hierarkiet således:

Lærer/pædagog
Eventuel afdelingsleder
Skoleleder
Børn og Ungechef
Direktør og Rådmand (Behandles samlet én gang)

På klubområdet er hierarkiet således:

Pædagog
Vice FU leder
FU leder
Børn og Ungechef
Direktør og Rådmand (Behandles samlet én gang)